БИБЛИОТЕКА
НАРОДЕН МУЗЕЙ
ВАРНА

ПЪРВИЙ

ГОДИШЕНЪ ОТЧЕТЪ

на

ВАРНЕНСКОТО АРХЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО

за

1906 г.

Съ една картина на Варненския окр. женъ музей, основанъ въ 1906 г.

ВАРНА
Печатница Д. Кр. Табаковъ и Ив. Пройковъ
1907

ПОЗИВЪ

КЪМЪ Г. Г. ГРАЖДАНИТѢ ОТЪ ГР. ВАРНА И ОКРЪГА.

Варненското Археологическо дружество моли г. г. граждани да го подкрѣпатъ или съ събиране старини или като станатъ негови членове (виждъ устава). Съ единението прави силата!

ОТВАРЯНИЕ НА МУЗЕЯ.

Окржжния музей ще бжде отварянъ за интересующитѣ се прѣзъ празднични дни (отъ 10 — 12 ч. прѣди обѣдъ). Денътъ на отварянието ще се извѣстява съ особенни обявления изъ града.

УСТАВЪ

на

ВАРНЕНСКОТО АРХЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО.

Чл. 1. Археологическото Дружество въ гр. Варна има за цѣль да издирва, съхранява и изучва паметницитѣ на минжлото на Варненския окржгъ и съсѣднитѣ му страни, и да буди интересъ за тѣхъ въ населението.

Чл. 2. За постигание горнята цѣль дружеството си служи съ слѣднитѣ срѣдства:

а) Прѣдприема разкопки и научни екскурзии за издирвание старини;

б) Грижи се за събирание и запазване археологическитѣ паметници;

Забѣлѣжка. **Отъ събранитѣ прѣдмети се образува една мѣстна сбирка (музей) подъ контрола на Държавната власть, която сбирка врѣменно ще се съхранява въ помѣщението на Варнен. Дѣвическа Гимназия, подъ надзора на директора на сжщата гимназия.**

(Продължава на третята страница на корицитѣ)

в) Урежда сказки;

г) Влѣзва въ споразумѣние съ властитѣ за съдѣйствие;

д) Завързва сношения съ външни и вътрѣшни дружества и лица, отъ които може да се очаква съдѣйствие или полезни съобщения.

е) Насърдчава и награждава лица, които сѫ му помогнали за откривание нови паметници;

Ж) Дава гласность за своята дѣйность чрѣзъ печатни публикации.

Чл. 3. Членоветѣ на Дружеството биватъ: почетни, редовни (дѣйствителни), спомагателни и дописни.

Чл. 4. За почетни членове се провъзгласяватъ отъ редовното годишно събрание, по прѣдложение на настоятелството, онѣя лица, които сѫ принесли нѣкоя особенна заслуга по българската археология.

Чл. 5. Редовенъ членъ може да бѫде всѣки, безъ разлика на полъ или народность, който съчувствува и съдѣйствува на цѣлитѣ на Дружеството. Редовнитѣ членове плащатъ годишно по 5 лева и се избиратъ по прѣдложение отъ настоятелството въ извънреднитѣ дружествени събрания.

Чл. 6. За спомагателенъ членъ се счита всѣкий, който плаща годишно по 3 лева.

Чл. 7. Дописни членове могатъ да бѫдатъ всички учители, свѣщеници или други лица въ (града) окржга, които се интересуватъ отъ работитѣ на дружеството и бѫдатъ избрани за такива отъ настоятелството. Тѣ не плащатъ никакъвъ вносъ.

Чл. 8. Материалнитѣ срѣдства на дружеството се състоятъ:

а) Отъ вноски на редовнитѣ и спомагателнитѣ членове и пожертвувания на благодѣтели;

б) Отъ подаръци, завѣщания и сказки давани въ полза на дружеството;

в) Отъ субсидии и волни помощи отъ държавата, общинитѣ, равни лица и учрѣждения.

Чл. 9. Само редовнитѣ членове иматъ право на гласувание въ събранията, да избиратъ и да бѫдатъ избрани на всички длъжности.

Чл. 10. Дружеството се намира подъ почетното прѣдседателство на Н. В. Прѣосвѣщенство Варненско—Прѣславский Митрополитъ.

Чл. 11. Дружеството се ржководи отъ едно настоятелство отъ 7 члена, избрано за една година отъ редовното годишно събрание, състоящо отъ: Прѣдседатель, Подпрѣдседатель, Касиеръ, Дѣловодитель, завѣдующъ сбирката и трима съвѣтници. За управлението на Дружеството, настоятелството изработва особенъ правилникъ, утвърденъ отъ редовното годишно събрание.

Чл. 12 Събранията на Дружеството сѫ редовни и извънредни.

Чл. 13. Редовното събрание се свиква всѣка година прѣзъ първата половина на мѣсецъ Октомврий и въ него се чете годишенъ отчетъ за дѣйностьта на Дружеството; то провъзгласява почетни членове и избира ново настоятелство.

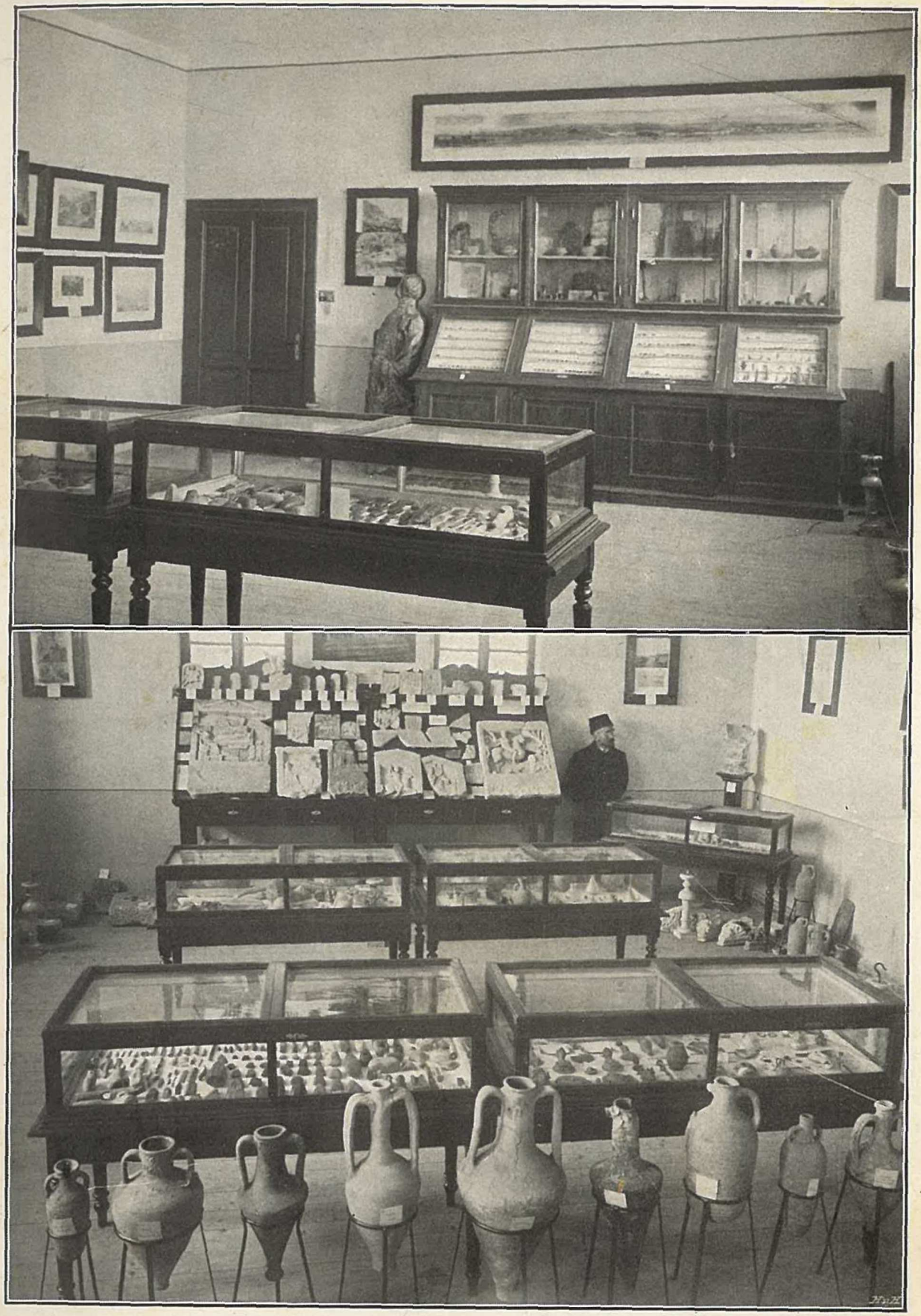
Въ извънреднитѣ събрания, които настоятелството свиква, когато намѣри за добрѣ, се четатъ реферати и писма върху новооткрити паметници, приематъ се нови редовни, дописни или спомагателни членове и се взема рѣшение по разнитѣ въпроси внесени отъ настоятелството.

Забѣлѣжка. На събранията могатъ да присѫтствуватъ всички членове, но рѣшающъ гласъ иматъ само редовнитѣ. Рѣшенията иматъ сила ако сѫ приети отъ болшинство на присѫтствующитѣ редовни членове.

Чл. 14. Измѣнения и допълнения на настоящия уставъ ставатъ само въ редовнитѣ събрания, по рѣшението на $^2/_3$ отъ редовнитѣ членове.

Чл. 15. Дружеството има свой печатъ, който се пази отъ прѣдседателя.

Чл. 16. Въ случай че дружеството се разтури, всичкия му движимъ и недвижимъ имотъ прѣминава въ владѣние на Варненската община.

Варненски Окржженъ Музей, основанъ 1906 г.

ПЪРВИЙ

ГОДИШЕНЪ ОТЧЕТЪ

на

ВАРНЕНСКОТО АРХЕОЛОГИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО

БИБЛИОТЕКА
НАРОДЕН МУЗЕЙ
ВАРНА

ЗА

1906 Г.

Съ една картина на Варненския окржженъ музей, основанъ въ 1906 г.

ВАРНА
Печатница Д. Кр. Табаковъ и Ив. Пройковъ
1907

Б[illegible]ТЕКА
МУЗЕЕВ

инв. № 1424

П 70

I

Дружественна хроника.

а) Отъ 1901 г. до 1906 год.

На 12-й декемврий 1901 г. се събраха Н. В. Прѣосвещенство Варненски Прѣславски митрополитъ Симеонъ и нѣкои просвѣтени граждани съ цѣль да се състави въ Варна едно археологическо дружество и музей. Въ това събрание се рѣши :

1) Да се считатъ присѫтствующитѣ като основатели на дружеството, а именно : Н. В Пр. Симеонъ, П. Станчевъ окржженъ управитель, Р. Матѣевъ, градски кметъ, Д. Габровски, директоръ на мѫжката гимназия, Д. Стоиловъ, директоръ на дѣвическата гимназия, Н. Дуковъ, училищенъ инспекторъ, Хр. Ковачевски, държавенъ архитектъ, Юрданъ Данчовъ, градски инжинеръ, А Несторовъ, градски архитектъ, и гимназиални учители : К. Шкорпилъ, А. Явашевъ, Д. Андрѣевъ, Хр. Генчевъ и М. Арнаудовъ.

2) Да се направи потрѣбното за образувание на единъ бѫдѫщъ музей въ г. Варна и да се приготви проекто-уставъ за бѫдѫщето археологическо дружество. Освѣнъ това да се избере една осмочленна комисия, върху която се възлага грижата да събира всички намѣрени старини въ едно помѣщение на дѣвическата гимназия. Съ изработванието на проекто-устава се натовариха К. Шкорпилъ и А. Явашевъ.

Въ засѣданието на 23 априлъ 1902 г. се прочете изработения проектъ, който билъ послѣ изпратенъ на удобрение въ министерството на Народното Просвѣщение, което го е утвърдило съ заповѣдъ отъ 21-й Май 1902 г. подъ № 569. Споредъ устава Варненското дружество е самостоятелно.

Въ засѣданието на 7-й Юний 1902 г. се избра слѣдньото настоятелство:

Прѣдседатель Д. Стоиловъ, дѣловодитель И. Данчовъ, касиеръ А. Явашевъ, завѣдующъ сбирката К. Шкорпилъ, съвѣтници: Н. Дуковъ, Хр. Ковачевски и Р. Матѣевъ.

Въ засѣданието на 28-й януарий 1903 г. прие се оставката на дѣловодителя Иорданъ Данчовъ, защото е напусналъ града Варна; вмѣсто него се избра М. Арнаудовъ. Въ това засѣдаиие се прие щото печата на дружеството да носи надпись: „*Варненско Археологическо дружество*“, а въ срѣдата да има образътъ на римска императорска монета на гр. Одесосъ (т. е. Варна).

Въ засѣданието на 16-й февруарий 1905 г. на което прѣдседателствува М. Гюлмезовъ се рѣши той да се опълномощи да получи сумата 1000 лева отпусната отъ Варненския окржженъ съвѣтъ за цѣлитѣ на дружеството.

Въ засѣданието на 10 декемврий 1905 г. Х Шкорпилъ държа сказка за „бждщата наредба на музейнитѣ сбирки“.

Археологическото дружество отъ 1901 чакъ до 1906 г. не е събрало никакви членски вноски.

b) Прѣзъ 1906 год.

На 21-й Януарий 1906 г. се състоя общото събрание, въ което за членове на новото настоятелство се избраха слѣднитѣ господа: Х. Шкорпилъ, К. Шкорпилъ, И. Пастуховъ, Н. Дуковъ, Г. Димитровъ, Ст. Балкански, Д-ръ П. Стояновъ и Д-ръ Карамихаиловъ. Въ събранието на настоятелството на 26-й Януарий установи се настоятелството така:

Прѣдседатель: Х. Шкорпилъ

Подпрѣдседатель: Д-ръ П. Стояновъ

Дѣловодитель: И. Пастуховъ

Касиеръ: Н. Дуковъ.

Съвѣтници: К. Шкорпилъ, Г. Димитровъ, Ст. Балкански и Д-ръ Карамихаиловъ.

Рѣши се щото съвѣтницитѣ да съставляватъ техническа комисия подъ прѣдседателството на К. Шкорпилъ. Комисията да се грижи за нареждането на музея, правение разкопки и

купуване старини. Рѣши се още да се увеличи комисията и съ други членове на дружеството. За такива се избраха въ засѣданието на 3-й Февруарий г-да Д-ръ Б. Ганчевъ и Д. Андрѣевъ.

Дружеството е държало прѣзъ годината 7 събрания на настоятелството и 5 извънредни събрания на членоветѣ. Въ послѣднитѣ сж били държани слѣднитѣ реферати:

1) На 21-й Януарий държа Х. Шкорпилъ рефератъ „за открититѣ гробове въ градината на дѣвическата гимназия".

2) На 4-й Мартъ — Х. Шкорпилъ за „Омортаговитѣ надписи".

3) На 23-й Мартъ — Х. Шкорпилъ за „подаренитѣ на музея старини".

4) На 11-й Юний — Х. Шкорпилъ за „наредбата на сбиркитѣ въ варненския музей".

с) Отъ 1-й Януарий 1907 год. до свикването на общото годишно събрание.

Въ засѣданието на настоятелството на 18-й Януарий (прот. № 8) рѣши се да се печата отчетътъ (въ 1000 екземпляри съ картинка на музея). Въ сжщото засѣдание се избраха за членове-настоятели, които да се грижатъ за събирание членски вноски, слѣднитѣ господа: 1) Ченко Иордановъ, търговецъ въ Добричъ и 2) К. Поповъ, общински секретарь въ Каварна.

Въ засѣданието на 15-й Февруарий (прот. № 9) рѣши се да се почака съ свикването на общото годишно събрание слѣдъ напечатването на отчета. Печатанието се забави по причина на печатарската стачка. Въ сжщото засѣдание се избра една комисия отъ К. Шкорпилъ и Д. Андрѣевъ, която да влѣзе въ споразумѣние за отпразднуванието на хилядогодишнината отъ смъртьта на Бориса (на 2-й Май 1907 г) съ Софийската комисия, Варненския градски съвѣтъ и Шуменското археологическо дружество. Въ сжщото засѣдание се рѣши, да се държатъ публични сказки въ Варна Провадия, Добричъ, Балчикъ и Каварна. Прѣдседателтъ държа сказка въ засѣданието на 2-й Февруарий за „първата българска столица Абоба-Плиска". — Сжща сказка той държа на г-да офицеритѣ въ офицерския клубъ (на 7-й и 17-й Февруарий).

Разни.

Написа предсѣдателя.

1. Разкопки.

Дружеството е предприело въ 1906 г. двѣ разкопки, отъ които едната въ двора на дѣвическата гимназия, а другата въ „Абтаатското кале“ (въ Добричско).

А.

Въ гимназиалния дворъ се откриха два гроба между южната порта на оградата и главната порта на гимназията Гробоветѣ се намѣриха на 1·25 м. дълбочина.

Ситѣ имъ били паралелни, съ почти източно направление (82° СИ); двата гроба сж били отдалечени единъ отъ другъ само 0 33 м. Източния гробъ е билъ вече отварянъ прѣди много години, при прокарване на единъ водопроводъ, на който тржбитѣ се намѣриха до самия гробъ. Западния гробъ бѣше запазенъ; той има видъ на стаичка и е билъ съставенъ отъ четири отвѣсни плочи, покрити отгорѣ съ двѣ плочи. Вжтрѣшностьта на гроба била 1·98 м. дълга, 1·06 м, широка и 0·83 м. висока. Отвѣснитѣ плочи сж били забити въ здрава жълта пръстъ. Дългитѣ плочи сж по крайщата издълбани съ плитки изрѣзи, въ които сж били закрѣпени страничнитѣ малки плочи. Покривнитѣ плочи иматъ дължина 1·24 и 1·15 м. Междинитѣ между всичкитѣ плочи сж били измазани съ варовитъ хурусанъ.

На дъното на гроба, върху здрава земя сж лежали два скелета, на които главитѣ сж били положени на западната страна. До лѣвата ржка на дѣсния скелетъ се намѣри пръстенъ, а до лѣвата ржка на дѣсния скелетъ три мѣдни монети. До краката на двата скелета бѣха положени двѣ пръстени кандилчета, двѣ стъклени шишенца (съ тѣсно и дълго гърло), едно мѣдно ибриче и стъргало. Отъ двѣтѣ страни на скелетитѣ се намѣриха желѣзни пирони, които произлизатъ, види се, отъ ковчези.

Пръстенътъ е направенъ отъ простъ металъ (сплавъ отъ олово и калай) съ една тънка златна пластинка, залѣпена на прѣдната страна на пръстена. Върху пластинката, личи надписъ: (Т)еод(оръ О)дес(осъ) т. е. Теодоръ(?) отъ Варна.

Монетитѣ сѫ римски отъ врѣмето на императора Антонина, който царувалъ прѣди 1700 г. Монетитѣ сѫ били сѣчени въ Варна; тѣ иматъ надписъ Одисеитонъ (т е. Варна).

Стъргалото (Strigilus) е направено отъ бронзъ (жълта мѣдь) и има видъ на сърпъ. Извѣстно е, че подобни стъргала сѫ били употрѣблявани въ старо врѣме отъ атлети (пехливани) за очистване на кожата отъ пота Атлетътъ държалъ стъргалото съ една рѫка, стъргалъ си кожата и слѣдъ това очиствалъ съ палеца на другата рѫка вѫтрешната вдлъбната часть на стъргалото, въ която се е набралъ пота и праха.

По намѣренитѣ прѣдмети правиме заключение, че въ гроба билъ погребенъ прѣди 1700 г атлетъ, на име Теодоръ който билъ награденъ отъ града Одесосъ (т. е. Варна) съ пръстена.

В.

На пѫтя, който съединявалъ римския градъ Noviodunum (сега Исакча) въ румѫнската Добруджа съ Марцианополъ (сега рѣка-Девна) главенъ градъ на римската провинция долна Мизия, се намиралъ забѣлежителенъ градъ Abrittus, сега наричанъ *Абтаатско* кале или Добринъ-кале. Градътъ се намира въ околностьта на с с. Деведжикьой и Абтаатъ (Добричско) не далечъ отъ румѫнската граница. Отъ града излизали пѫтища за Силистра, Манкалия, Варна и Никюпъ. Abrittus е извѣстенъ съ смъртьта на римския императоръ Деций който билъ тука убитъ въ 251 г. въ нещастното сражение съ Готитѣ. Въ града се споменува Семпрониова площадъ (forum Sempronii).

Археологическото дружество, въ засѣданието на настоятелството на 23-й юний рѣши, още тази година да се тури начало на систематични разкопки на римския градъ които ще се продължаватъ прѣзъ идущитѣ години. Разкопкитѣ ще се рѫководятъ отъ К. Шкорпилъ и Д-ръ Б. Ганчевъ. Разкопкитѣ се почнаха на 20-й августъ и продължаваха 20 деня. Къмъ рѫководителитѣ се присъедини дописния членъ Ст. Крайчевъ. Чрѣзъ разкопкитѣ се откриха двѣ голѣми постройки, а именно една *черква* и една *базилика*; освѣнъ това сѫ намѣрени монети, сѫдове, орѫдия, орѫжия, архитектурни камъни и др. — Черквата е разположена близу до югозападната порта на градската крѣпость. Осьта ѝ сочи точно къмъ истокъ (70° СИ). Черковната основа има видъ на правожгълникъ (съ 16 м. широчина и 24·5 м. дължина) съ една абсида въ срѣдата на източната страна. Абсидата е отвѫтрѣ

кржгла (съ диаметръ 5 8 м.), а отвънъ полигонална (съ петъ страни). Прѣдверието на черквата (нартикътъ) е раздѣлено симетрично къмъ осьта на черквата на три части. Черквата е била раздѣлена съ два реда стълбове на три части (наоса), отъ които срѣднята има 6 - 7 м. ширина а страничнитѣ по 3 м. Отъ стълбоветѣ сж били намѣрени само парчета на бази и акантови капители. Само срѣднята часть имала абсида; странични части се завършвали къмъ истокъ съ стѣни които имало входове (врати)които сж били отпослѣ зазидани. Олтарната часть е завзимала и една часть прѣдъ абсидата (5·9 м. × 4·4 м), която е била заградена съ балюстрада и постлана съ мозаика отъ дребни разноцвѣтни камъчета. Въ срѣдата на срѣднята часть (наосъ) имало кржглесть амвонъ съ стълби отъ двѣтѣ му страни (източна и западна). Основитѣ на амвона и на стълбитѣ сж съградени отъ голѣми камъни и приличатъ по формата си на буквата „Ф“. Прѣдполагаме, че откритата черква произлиза отъ врѣмето на Константинъ Великий.

Базиликата *) се намира въ срѣдата на града до главната улица (via principalis), която съединявала двѣтѣ главни градски порти (южната съ сѣверната). Тя има форма на правожгълникъ дължъ 100 м., широкъ 18 м.; той е продължень къмъ сѣвероистокъ. Базиликата е раздѣлена въ срѣдата съ единъ коридоръ (широкъ 4·8 м.), който минава прѣзъ цѣлата ѝ ширина, на двѣ зали.

Залата е вжтрѣ 45·5 м. дълга и 15.5 м широка; тя е била раздѣлена съ два реда стълбове на три отдѣления (наоси) които имали ширина по 4·3 м. Въ западния зидъ на базиликата е имало три входа: единъ отъ тѣхъ съ ширина 2·9 м. а други два въ всѣка зала (съ ширина 1·8 м) Тѣзи входове сж симетрично положени къмъ срѣдния входъ (на растояние 28 м. отъ него). Други входове (широки 2·45 м) е имало отъ срѣдния коридоръ въ залитѣ (въ срѣдата на дължитѣ му страни). Зидоветѣ на зданието сж 1 18 м. дебели и сж снабдени по надлъжнитѣ зидове съ полупиластри (contra forsa); тѣ сж 0·9 м. широки и отдалечени единъ отъ другъ 4 м. — На запад-

*) Подъ название „базилика“ се разбира въ римско врѣме обществена сграда която служила за съдебни и търговски цѣли.

ния зидъ е имало 20 такива полупиластри — Отъ цѣлата базилика сж разчистени при разкопката слѣднитѣ части: периферния зидъ, почти цѣлия срѣденъ коридоръ (съ входоветѣ въ залитѣ), сѣверния входъ, сѣверозападната часть на южния входъ и часть отъ основнитѣ зидове на аркадитѣ. Отъ послѣднитѣ зидове се разбира, че разкопанитѣ остатъци на базиликата принадлежатъ къмъ долния етажъ, който е служилъ, види се, за складъ. Въ източната страна на открития етажъ не сж намѣрени никакви входове; този зидъ е билъ засипанъ съ по-високия източенъ теренъ на стария градъ. Западната страна на етажа е отворена

Горния етажъ е вече напълно уничтоженъ; той е ималъ входове отъ източната страна а къмъ западъ е имало, види се, само прозорци. Колонитѣ (стълбоветѣ) на базиликата сж били направени отъ варовникъ; тѣ стояли върху кубически подложки, които сж били снабдени съ прости корнизи и бази (основи) отъ сжщия материалъ. Отъ колонитѣ сж намѣрени части отъ стволоветѣ съ прости и тънки подушки, части отъ подложкитѣ и една часть отъ йонически капитель (главица).

Базиликата е била покрита съ плоски и голѣми керемиди; на нѣкои отъ тѣхъ има фабриченъ знакъ М. Подобенъ знакъ е билъ намѣренъ въ първата българска столица Абоба-Плиска.

Зидоветѣ на базиликата сж строени отъ работени паралелопипедови камъни (квадри), широки отъ 0·25 до 0·50 м. и слагани въ хоризонтални правилни пластове, високи отъ 0.19 до 0·35 м. Основата е строена отъ дребни камъни.

Базиликата происхожда, отъ римско врѣме; тя е по размѣритѣ и постройката сходна съ базиликата отъ врѣмето на Траяна, която е била открита въ римския градъ Tropaeum Traiani (т. е. трофей на Траяна). Този градъ се намира между Abrittus и желѣзницата, която свързва Черна-вода на Дунава съ г. Кюстендже. Близо до него се намиралъ любопитенъ паметникъ, наричанъ Адамъ-клисе (т. е. човѣшка черква) съ многобройни плочи, върху които има изобразени варварски войници и др. Нѣма съмнение, че паметникътъ (трофей) билъ издигнатъ отъ Траяна въ честь на побѣдата му надъ варварскитѣ народи. Споредъ трофея близкия градъ се наричалъ „трофей на Траяна“.

За да не бждатъ задигнати камъни отъ открититѣ постройки въ Абтаатското кале дружеството помоли бригаднія командиръ М. Вълковъ да тури развалинитѣ подъ надзоръ на пограничната военна стража. Г-нъ командиръ удовлетвори молбата.

2. *Паметникъ на полесражението въ 1444 год.*

Въ 1444 г е направенъ до г. Варна послѣдния опитъ на западното християнство за изпъждание на Турцитѣ отъ България. Опитътъ обаче несполучилъ. Християнскитѣ войски сж били разбити и прѣдводительтъ имъ поляшки и маджарски краль Владиславъ III-й е билъ убитъ. Турцитѣ още въ 1444 г. сж поставили на полесражението единъ паметникъ.

Въ Кримската война, билъ поставенъ паметникъ отъ поляшката дивизия, която била командувана отъ графа Замойски; този паметникъ ималъ поляшки и латински надписъ: *„на краль Владиславь III Ягелонски и на поляшкитѣ рицари паднали до Варна на 10 ноември 1444 г.“* Този паметникъ е билъ поставенъ на една отъ двѣтѣ високи могили, нарѣчени „Мешели-Тепе“ които се намиратъ на разтояние 5 килом. отъ града, край Добричския пжть. Още прѣзъ 1854 г. паметникътъ е билъ унищоженъ отъ Варненскитѣ гагаузи.

На освободената България се налага сега свещенъ дългъ да ознаменува полесражението съ единъ паметникъ. Инициатива за туй зима Варненското археологическо дружество. Дружеството има за сега скроменъ фондъ за дигание паметника. На 15 и 30 Декември 1906 г. дружеството се е обърнало съ писма подъ № 368 — 370, 397 и 398 до редакциитѣ на поляшкитѣ вѣстници: Дзиеникъ-Полски (Лвовъ), Нова-реформа (г. Краковъ), Тигодникъ Иллустровани (г. Варшава), Дзиеникъ Берлински (г. Берлинъ) и Оредовникъ (г. Познань) съ позивъ за с бирание помощи отъ австрийскитѣ, рускитѣ и германскитѣ поляци

Паричнитѣ помощи ще бждатъ публикувани въ Държавния вѣстникъ.

3. Гроба на краль Владиславъ.

Извѣстно е, че въ сражението до Варна въ 1444 г. билъ убитъ Владиславъ и че главата му била натикната на едно копие и носена изъ турския лагеръ. Кралската глава била послѣ потопена въ врѣлъ медъ и изпроводена като трофей въ г. Бруса. Безглавия трупъ билъ, споредъ съврѣменика на сражението германски поетъ М. Бехеймъ погребенъ въ една малка гръцка черквица (параклисъ) въ г. Варна. При погребението присѫтствували нѣколко християнски войници и Гърци. Въ гр. Варна има два стари параклиса, а именно: 1) св. Георги (до римската кула) и 2) св. Параскева. Възможно е, че кралския трупъ е билъ погребенъ въ единъ отъ двата параклиса.

Мнѣние, че кралския трупъ билъ погребенъ въ една отъ двѣтѣ могили „Мешели-Тепе“ (до 5 километръ край Добричския пѫть), на едната отъ които Поляцитѣ дигнали паметникъ (въ 1854 г.) не ще да е вѣрно, защото поменатитѣ могили сѫ по наше мнѣние, тракийски гробници. Въ околностьта на могилитѣ откъмъ селото Пашакьой, се намиратъ слѣди отъ голѣмо тракийско селище съ нѣколко малки и голѣми могили (до аязмата и до Отоновата градина). Надъ с. Пашакьой на върха Гебе-меше е било тракийско светилище; тукъ изкопаватъ мряморни плочки съ изображение на „тракийски конници“ и монети на гр. Марцианополъ.

4. Търсение на потѫналитѣ войници въ Девненското езеро (отъ 1444 год.).

Извѣстно е, че въ сражението при Варна въ 1444 г, часть отъ християнското дѣсно крило на чело съ Велико-Варадинския и Ерлавския епископи, се нахвърлило при прѣслѣдването му отъ турцитѣ въ езерото, гдѣто е потѫнало. — Консулъ Вретосъ въ своето описание на България, издадено на френски въ 1856 г, пише така: „слѣдъ сражението въ 1444 г. сѫ били нахвърлени отъ турцитѣ десеть хиляди мъртви трупа (християнски) въ езерото. Рибаритѣ намиратъ сега, при ловение риба, парчета отъ емайлирани брони и шлемове“.

Археологическото дружество се заинтересува за изгинаитѣ войници и се е отнесло на 3-й Февруарий (№ 14) до на-

чалника на флотата за отпущание на едно катерче, съ помощьта на което да се дири въ езерото (съ куки или съ водолазъ) — За да бѫде дружеството по-добрѣ освѣтлено върху мѣстностьта на сраженията, което е станало нѣкѫдѣ на западъ отъ гр. Варна, то се отнесе съ писмо отъ 27-й Юлий (подъ № 183) до бригадния командиръ съ молба да се произнесе върху нея офицерска комисия, въ която да влѣзнатъ и членоветѣ-офицери на дружеството. При молбата е приложена нѣмската брошурка на генералъ-майора Келеръ (за сражението до Варна). Комисията има да се произнесе върху два въпроса: 1) кое мѣсто на западъ отговаря на сражението и

2) на кое мѣсто е могла да се нахвърли християнската войска въ езерото.

Споредъ отговора дружеството ще се разпореди на кое мѣсто въ езерото да се пусне катерчето. Комисията не е изказала още своето мнѣние.

Дружеството се надѣва, че при прокопаването на канала (между морето и езерото) ще могатъ да се намѣратъ скелети на християнскитѣ рицари.

Археологическото дружество, слѣдъ като ще събере още нѣкои свѣдения за сражението и слѣдъ като ще направи нѣкои разкопки, ще издаде описанието на Варненското сражение въ 1444 год.

5. Сабля отъ сражението въ 1444 год.

Селско-общинското управление въ с. Аджемлеръ ни съобщи слѣдното: „въ околностьта на нашето село била намѣрена отъ дядо Илия една староврѣмска сабля; тя била прѣдадена въ нашето управление. Два-три деня слѣдъ намѣрването ѝ, дойде брата на прѣдприемача Н Станковъ именуемъ Миланъ. Той дойде съ велосипедъ отъ Варна, слезе прѣдъ общинското управление и заяви, че бившия окржженъ управитель го изпраща да вземе саблята, за да я прѣгледа и изпрати въ музея. Управлението му прѣдаде саблята“. И така саблята е била зета *съ измама*, защото бившия окржженъ управитель Г. Ивановъ ни заяви, че не е изпращалъ Милана да земе саблята.

Саблята била около 1.60 м. дълга, отъ двѣтѣ страни остра и имала на края на дръжката една топка (съ диаметръ около 10 см.). Саблята произлиза отъ срѣднитѣ вѣкове, а именно отъ Варненското сражение въ 1444 г.; тя принадлежала на нѣкой християнски войникъ, който слѣдъ нещастното сражение бѣгалъ отъ полесражението и е билъ, види се, настигнатъ отъ турци и убитъ. Саблята била намѣрена въ мѣстностьта Параджикъ (между с. Русларъ и Баиръ-Баши).

Саблята трѣбвало да се запази за Варненския музей, защото произлиза отъ сражението, съ което се е прочула Варна въ цѣлия свѣтъ.

Както се научаваме, саблята била прѣдадена отъ Н. Станковъ на Народния музей въ София срѣщу едно възнаграждение отъ сто лева.

6. *Планъ на староврѣмския градъ Варна.*

За да може сь врѣме да се състави планътъ на Варна, както е била тя въ римско, византийско, старобългарско и турско врѣмена трѣбва да се сниматъ на плана всички стари постройки (крѣпостни зидове, и др.), които се откриватъ при копание основитѣ на новостроящи се кжщи.

Прѣзъ 1906 г. сж били снети слѣднитѣ три плана (скици) благодарение на нашитѣ членове Г-да Ст. Балкански, техникъ (двѣ скици) и П. Петковъ инжинеръ-архитектъ (една):

1) Основи на старата крѣпость, открити при построяване зданието на Н. Д. Лабаковъ (площадъ Мусала).

2) Основи на старата крѣпость, открити при копание основитѣ на кжщата на Ф. Крадиконче (Мусала)

3) Стари основи на нѣкаква сграда и една гробница, открити при копание основитѣ на кжщата на К. С. Тосбжйкянъ (улица Витрасова № 79).

Г-нъ Н. Радевъ прѣгледа избата на аджемското кафене, гдѣто се помѣщава сега сладкарницата В.-Търново (площадъ Мусала) и намѣри, че тамъ е имало едно врѣме старъ зидъ съ направление къмъ кжщата на Крадиконче.

7. *Стара Варна.*

За този отдѣлъ музея събира картини и фотографии на: 1) стари изгледи на г. Варна. 2) староврѣмски постройки и 3)

староврѣмски кжщи и живописни кжтове изъ старата часть на града.

Музея притѣжава вече нѣколко изгледа а именно : 1) Варна въ 1828 г. (гледана отъ сѣверната и южната страни). 2) Варненското пристанище въ Кримската война. 3) Варна прѣди 40 години ; този изгледъ прѣдставлява града откъмъ южната страна (фотографията е дълга около 4 метра). Отъ постройкитѣ, които сж вече съборени, музея има фотографии на : 1) старитѣ казарми, които се намирали между дѣвическата гимназия и съборната черква. Тѣзи казарми сж били съградени въ 1834 г. (въ 1250 г. отъ Егира); надъ главнитѣ имъ врата билъ слѣдний надписъ : „храбрий Махмудъ-ханъ, царь на морето и на сушата, подобенъ на царя Александра и др. (Сравни Варненски общински вѣстникъ 1889, брой 18 -19) 2) на стария съборенъ вече мость „Ташъ-кепри“. Отъ него имаме въ музея единъ турски надписъ, който гласи : „въ 1758 г. сполетѣ моста божие нещастие (наводнение). Населението положи своитѣ старания при градението му. 3) на укрѣплението Кадъръ-боба (до старата гара). Надъ вратитѣ имало турски надписъ : „богъ да подари хилядо годишенъ животъ на Махмудъ-ханъ, който направи Варна всесилна“ 4) на барутъ-хане и др.

Дружеството има намѣрение да фотографира нѣкои живописни кжтове съ староврѣмски кжщи изъ старата часть на града.

Единъ отъ най-живописнитѣ кжтове на стара Варна се намира до „Богданъ-чешме“, между черквата св. Атанасъ и италиянското консулато (Асарето). Чушмата била нарѣчена както казватъ, по името на молдованския князь „Богданъ-бей“, който прѣди 200—300 год. минжвалъ прѣзъ Варна и оетавилъ пари за направата на чешмата. Молдавия е била наричана Богданско ; Турцитѣ я наричали Богданъ или Кара-Богданъ. Молдавия е била управлявана въ XIV—XVI вѣкъ отъ князье, на име Богданъ.

На чушмата има два гръцки надписа ; отъ тѣхъ единъ е много старъ, а другия сравнително новъ. Първия е написанъ съ черковно византийски букви ; той не се чете защото е замазанъ. Археологическото дружество ще поиска отъ общинското управление да позволи изваждането на надписътъ и

прибиранието му въ музея. Втория надписъ потвърдява, че чушмата била построена отъ молдованския князь Василий (а не Богданъ) прѣди около 300 год. и че тя била поправена въ 1840 г. отъ Георги Гикасъ. Извѣстно е, че Гикасъ (Гика) билъ провъзгласенъ за молдавския князь въ 1849 год. Надписътъ гласи:

„О! чужденецъ или туземецъ, що гледашъ и се чудишъ?
Два вѣка по-напрѣдъ Василий, князь на цѣла Молдовлахия
отъ тукъ минавайки
отъ основи ме е построилъ съ щедри разноски.
А сега много славний молдовански
князь Георги Гикасъ
нѣколко часа е встѫпилъ въ страната
и като е простряль ржка на полезна парична помощь
стана вече виновникъ на прѣкрасна поправка.
Пий, прочее, бистра вода отъ отлично качество.
Въ г. Варна прѣзъ спасителевата година 1840.

(Прѣведено отъ Г. Димитровъ).

Молтке въ своето съчинение за руско-турската война отбѣлезва на една карта, че близо до новитѣ флотски казарми имало въ 1837 г. единъ паметникъ (Grabmal). — Умоляватъ се гражданитѣ ако знаятъ нѣщо за този паметникъ да съобщатъ на археологическото дружество.

8. Римска кула въ Варна.

Близу до черквата св. Георги се намира единъ староврѣмски зидъ, който е извѣстенъ подъ название „куле или римска кула“. Близу до него се намира едно мѣсто нарѣчено „кале мегданъ“. Нѣма съмнение, че кулата е часть отъ най-старата Варненска крѣпость (акрополь). — Подъ кулата има подземия които служатъ сега за нужници на сѫсѣднитѣ кѫщи. Европейски пѫтешественници като говорятъ за кулата възмущаватъ се отъ омръсяването ѝ.

Градско общинското управление е длъжно да запрѣти това и да се погрижи за очистването на подземията, за да могатъ тѣ да станатъ достѫпни на интересующата се публика. Освѣнъ това управлението трѣбва да обмисли въпросътъ за

отчуждаване на сѫсѣднитѣ кѫщи и за направата на една градина около поменатата старина.

9. Подземия въ Варна.

Изъ града се срѣщатъ подземия, а особенно въ старата часть на града. Едно таково се намира въ зданието на бившето гръцко училище, въ двора на черквата св. Атанасъ. Отъ подземието сочатъ разклонения въ разни посоки. — Други подземия излизатъ отъ „римската кула"; едно отъ тѣхъ сочи както казватъ къмъ морето, а друго къмъ Барутъ-хане. Едно подземие излиза на морския брѣгъ срѣщу вълнолома (то е около $^1/_2$ м широко и 1 м. високо). Други подземия казватъ че има въ арменската махала.

Край сѣверния зидъ на Варненската крѣпость има подземия до Асарето, кѫщата на Лефтерова, гдѣто е търговското училище, и др. Съ изучението на Лефтеровото подземие е натоваренъ отъ дружеството Г-нъ Н. Радевъ. Изъ населението се говори, че отъ Николаевия връхъ (Турна-тепе) водило ужъ едно подземие, което излизало до черквата св. Никола. Казватъ, че прѣзъ него сѫ сполучили Руситѣ да навлезнатъ въ града, при обсадата въ 1828 г.

Едно подземие било намѣрено въ кѫщата на Варненския мюфтия (крива улица № 12, старъ 450); това подземие има ширина и височина половинъ метръ. То е сводесто и е направено отъ голѣми тухли (40 × 40 см); направленнето му е къмъ рибния пазаръ.

Варненскитѣ подземия сѫ служили, види се, за разни цѣли. Еднитѣ отъ тѣхъ сѫ канали на римския водопроводъ съ граденъ прѣди 1700 г. Главниятъ му резервуаръ се намиралъ види се съ арменската махала, гдѣто въ кѫщата на Х. Харакелъ-Оглу е билъ намѣренъ въ 1851 г. единъ камъкъ съ надписъ, въ които се говори за построяването на римския водопроводъ. — Другитѣ варненски подземия сѫ служили, види се, за скришници и за военни цѣли.

Варненскитѣ граждани се умоляватъ да съобщатъ на дружеството, ако знаятъ нѣщо за други подземия въ града.

10. Стари гробове и гробници въ Варна.

При копание основи за разни постройки сѫ били намѣрени петъ вида стари гробове. Първий видъ се състои отъ корубести керемиди, поставени стрѣховидно. Керемидитѣ биватъ отъ 60—70 см дълги и 40 см. широки. Този видъ гробове се срѣща доста често. Вторий видъ се състои отъ нѣколко плочи въ видъ на стаичка; такива гробове сѫ били намѣрени въ двора на дѣвическата гимназия. Третий видъ е зиданъ отъ тухли или дѣлани камъни и има отгорѣ кржглестъ или цилиндрически сводъ. Този видъ гробове е билъ намѣренъ до окржжното управление и др. Четвъртий видъ се състои отъ гробъ (съ сводъ) и прѣдгробие въ видъ на коридоръ. Този видъ е билъ намѣренъ въ двора на дѣвическата гимназия. Петий видъ гробове има видъ на камънно корито съ капакъ отгорѣ (тъй нареченъ саркофагъ) Такива гробове сѫ били намѣрени въ петия участъкъ. Нѣкои гробове сѫ обозначени отгорѣ съ надгробенъ камъкъ или съ могиленъ насипъ. Надгробни камъни сѫ били намѣрени въ IV участъкъ (4 линия) и др.; тѣ иматъ разни изображения (погребална вечеря, конници и др.) и сѫ снабдени съ надписъ. Съ могиленъ насипъ билъ покритъ гробътъ (съ коридорътъ) въ двора на гимназията.*) Подобни могилни насипи има до памучната фабрика, въ турскитѣ гробища, край Добричския пѫть, край стария пѫть за Балчикъ (до лозята) и край новия Балчийски пѫть (до VI полицейски участъкъ). Въ открититѣ гробове сѫ били намѣрени разни старини като монети, пръстени, фигурки (въ приморската градина и др.), стъклени и глинени сѫдове, кандилчета и др. Въ музея има особенъ долапъ за гробнитѣ находки въ Варна, подарени отъ г-да П. Богоевъ, Д. Костакевъ, А. Новакъ, К. С. Тосбайкянъ, Шкорпилъ, Л. Терзиянъ и др.

---

*) Могилата се наричала Ешилъ-Тепе (т. е. зелена могила). На нея сѫ ставали въ турско врѣме сѫдебни засѣдания. Виновния, ако е билъ християнинъ, билъ наказванъ съ бой, а ако е билъ турчинъ — той билъ изпращанъ да работи по шосета (съобщено отъ Кр. Мирски).

11. „Варна до Одесосъ".

Старото име на гр. Варна—Одесосъ се срѣща за послѣденъ пѫть у Теофилакта Симоката, който говори за похода на полководецъ Петъръ, братъ на византийския императоръ Маврикий, противъ Славянитѣ (въ 596 г.) — Името Варна се срѣща у византийскитѣ списатели Теофанъ и Никифоръ; тѣ говорятъ, че старитѣ Българи сѫ дошли до тъй нарѣчената „Варна до Одесосъ" (въ 678 г.). Споредъ това се вижда че името Варна принадлежало на нѣкоя мѣстность въ околностьта на Варна. Това име е означавало види се Девненското езеро (т. е. разширеното корито на Провадийската рѣка). Императоръ Константинъ Багренородни (въ X вѣкъ) говори за „рѣка *Варнасъ*". Въ похода на руския князъ Игоръ къмъ Цариградъ (въ 941 г.) той стигналъ къмъ *рѣка Варна* и послѣ къмъ р. *Дичина* (т. е. Тича или Камчия).

Името „Варнасъ" е по наше мнѣние тракийско. Окончание „асъ" се срѣща у рѣкитѣ съ тракийско название (напр. Алутасъ, Артанасъ, Тирасъ и др.). Въ околностьта на Варна се намиратъ слѣди отъ двѣ голѣми тракийски селища, отъ които едното е било разположено до с. Галата (съ могилна група Бешъ-Тепе) а другото близу до брѣговетѣ на Девненското езеро въ околностьта на с. Пашакьой

Кр. Мирски изказва мнѣние, че между седемтѣхъ славянски племена, които Аспарухъ заварилъ между Стара Планина и Дунава, се намирали *Варнови*. Тѣ сѫ живѣли по напрѣдъ край Балтийското море и принадлежали къмъ голѣмото славянско племе Бодричи. Споменъ на Варнови се е запазилъ види се въ названието на рѣката „*Варновъ*" (въ сѣверна Германия) Рѣката се влива въ Балтийското море до градецътъ *Варнемюнде*.

12. Монети на градове въ Варненския окржгъ.

Въ нумизматическата сбирка на нашия музей се намиратъ 24 монети на гр. Одесосъ (Варна). Тѣ сѫ два вида, а именно автономни и римски императорски. Първитѣ сѫ били сечени още прѣди Р. Хр., а другитѣ — когато Римлянитѣ завладѣли тукашнитѣ страни.

Въ римско врѣме монетитѣ сж били сечени отъ врѣмето на императора Адрина чакъ до Гордиана. Нашия музей нѣма още срѣбърнитѣ монети на гр. Одесосъ въ които се чете името на „*Голѣмия богъ Кирса*“ или „*Дерзелатесъ*“.

Освѣнъ Варненскитѣ монети въ музея има 34 монети на гр. Марцианополъ (рѣка Девна) и на гр Дионизополъ (Балчикъ).

Дружеството се стреми да подпълни сбирката съ всичкитѣ видове монети на поменатитѣ три града.

Гражданитѣ на Варненския окржгъ се умоляватъ да подаратъ на Варненския окрженъ музей срѣбърни и пиринчени монети съ надписи: *Одеситонъ* или *Дионизополеитонъ* или *Маркианополитонъ*.

13. Руско-турскитѣ войни въ 1773, 1810 и 1828—29 г.

Варненската крѣпость играла важна роль въ войнитѣ между Русия и Турция, защото чрѣзъ прѣвземането ѝ се е отварялъ на Руситѣ пжтьтъ прѣзъ Балкана къмъ Цариградъ.

Въ 1773 г. фелдмаршалъ графъ Румянцевъ изпратилъ къмъ Варна отряда на генерала Унгерна съ 30 хиляди войска; той е нападналъ крѣпостьта нъ е билъ принуденъ да се оттегли като е изгубилъ шесть тола. Изъ народа се говори че Руситѣ навлезли въ града прѣзъ „Войвода-капусу“, нъ че слѣдъ нѣколко часа тѣ напуснали града

Прѣзъ идущата година е станало сражение до с. Везиръ Козлуджа (Варненско); въ него билъ разбитъ 40 хилядния турски отрядъ отъ съединенитѣ отряди на Суворова и Каменски. Отъ това сражение произлиза, види се, печатътъ който притѣжава Пасхо Николовъ въ с. В. Козлуджа. Печатътъ е пиринченъ; по срѣдата му личи конникъ (св. Георги) и до него сърдце пробито съ двѣ стрѣли; надъ конника букви Д. и С. Подъ него топъ и три ордена. Отъ двѣтѣ страни на конника военни знамена. Нѣма съмнѣние, че печатътъ принадлежалъ на нѣкоѣ руски офицеръ, който притѣжавалъ Георгевски кръстъ. Дружеството моли г-на П. Николова да подари печатътъ на Варненския музей; той отговори чрезъ общинското управление, че самъ щѣлъ да го прѣдаде на музея.

Въ 1828 г. Варна е била прѣвзета отъ Руситѣ, слѣдъ тримѣсечната обсада, въ присжтствието на самия руски царь

Николай I-й. Прѣзъ врѣмето на обсадата Руситѣ сѫ гръмнали 50 хиляди пѫти съ топове; зарадъ това на всѣкѫдѣ изъ града се срѣщатъ гюлета, отъ които музея събра разни видове.

За обсадата и за прѣвзиманието на Варна въ 1828 г. музея притѣжава 8 интересни картини, а именно: 1) похода на рускитѣ войници близу до Балчикъ. 2) изгледа на Варна отъ къмъ Галата (съ южния зидъ на укрѣплението). 3) изгледа на Варна откъмъ сѣверъ. До една палатка се гледа царь Николай I. и великия князъ Михаилъ. Извѣстно е, че Николай отпѫтувалъ на 14-й септемврий отъ Одеса и че по причина на ужасна буря се е върналъ подиръ 5 деня назадъ. Отъ Одеса той е отпѫтувалъ по суша и стигналъ *до Каварна* гдѣто е направилъ смотъръ на войницитѣ, които послѣ се отправили къмъ Варна. Царьтъ се установилъ на адмиралския корабъ „Парижъ"; отъ тамъ той излизалъ на суша, а особенно се е качвалъ на високата могила „Турна-тепе" (т. е. връхъ на жерави) за да наблюдава обсадата на Варна. Турското название на могилата трѣбва да се прѣименува въ споменъ на царя на „Николаевъ връхъ". Притежателтъ на найгорнитѣ лозя на Турна-тепе г-нъ А Величковъ намѣрилъ тамъ при копание нѣколко подземия, обградени съ грамадни греди. Тѣзи подземия сѫ служили за скрищница на барутъ въ 1828 г — Въ кримската война имало тука табия съ зидана щерна (за вода). 4) Турцитѣ сѫ излѣзли на 5-й Августъ вънъ отъ градътъ и нападнали Руситѣ. Нападението е станало между приморската градина и Асарето. 5) Молебенътъ на Руситѣ слѣдъ прѣвземането на града. Отъ лѣвата страна се вижда могилата Турна-тепе и распололожението на руската флота. 6) Капуданъ паша напуща градътъ съ 300 Турци. 7 и 8) влизането на Руситѣ въ града откъмъ сѣверо-източния жгълъ на крѣпостьта, гдѣто е сега зданието на Асарето.

Варненската крѣпость се е състояла въ 1828 г. отъ външна и отъ вѫтрешна часть. Втората имала 12 четверожгълни кули и обвзимала цѣлия кварталъ между Прѣславската, Солунската, Бѣла и Житна улици (I участькъ).

Въ югозападния жгълъ на тази крѣпость се е намирало друго укрѣпление (цитаделъ), което е запазено още сега; то

е „барутъ-хане“ съ три кули (откъмъ Прѣславската улица). Външната часть на вжтрѣшното укрѣпление (ичъ-кале) било срутено слѣдъ войната въ 1830 год. (съгласно Одринския миръ). Съ оттеглюването на Руситѣ цѣлото християнско население на града, съ изключение на 7 фамилии, е заминало за Русия. Когато се върнало населението отъ Русия Варненския паша е раздалъ на него мѣстата на срутената крѣпость (ичъ-кале).

Въ 1829 г. е станало сражение до с. Ахъркьой (близу до с. Ески-Арнаутларъ) въ Провадийско, въ което е билъ унищоженъ почти цѣлий руски полкъ (Охоцки). При всичко че Руситѣ имали голѣми загуби, все пакъ сполучили да отблъснатъ Турцитѣ къмъ Шуменъ. Сражението е станало на едно възвишение, нарѣчено „съртъ-табия“. Отъ тука музея притѣжава малки гюлета (съ диаметъръ около 3 см.). Подобни гюлета се намиратъ въ мѣрата на с. Казакъ-дере (Варненско). Въ околностьта на с. Хаджи-Синанларъ (Варненско) намиратъ, както казватъ, крилца отъ мѣдь (епулети?) До поменатото село е станало въ 1828 г. сражение между Турцитѣ и Руситѣ (Егерски полкъ); Руситѣ изгубили нѣколко офицера и 450 войника.

За допълнението на музейната сбирка съ спомени отъ руско-турскитѣ войни, дружеството се е отнесло до руското правителство чрѣзъ министра на външнитѣ дѣла въ Петербургъ.

14. Кримска или Източна война (1853—56 г.).

Въ тази война, която е водила Русия съ Англия, Франция и Турция, Варна не е имала прѣмо влияние върху военнитѣ дѣйствия. Въ Варна и околностьта ѝ е била разположена английската и французка войски, които сж страдали много отъ холера. Разказватъ, че единъ английски генералъ, като се научилъ че руситѣ настжпватъ отъ къмъ Добруджа, казалъ, че ще отидатъ противъ тѣхъ „на ловъ“. Когато се върнали Англичанитѣ отъ Добруджа донесли съ себе си холерна зараза. Карантината се намирала на изтокъ отъ флотската градина (подъ с. Галата) По тѣзи мѣста билъ намѣренъ надгробенъ камъкъ на французкитѣ войници (сравни: „охраняването на военнитѣ паметници“). Въ католическитѣ гробища на гр. Варна

се намира грамаденъ паметникъ, върху който има слѣдний надписъ: Въ паметъ на французки войници и матрози умрѣли въ Варна, въ Кримската война (1854 – 55 г.)

Англичанитѣ и французитѣ сж били разположени освѣнъ въ г. Варна и край пжтя за Добричъ и Шуменъ до с Сюнбей, Гевреклеръ, Русларъ и др. Въ Провадийско Англичанитѣ (Ингилизи) сж били разположени между с. Джиздаръ-кьой и Ески-Арнаутларъ, гдѣто се намира една мѣстность, нарѣчена „старата салхана"; тука колили добитъкъ. До с. Джиздаркьой има ингилизки гробища.

Музея притѣжава една картина на г. Варна (откъмъ южната страна) която прѣдставлява градътъ въ Кримската война.

15. Изчезналитѣ старини отъ Варненската гръцка митрополия.

Извѣстно е на Варненскитѣ граждани че при гръцката митрополия е имало до прѣди 10—15 години единъ музей отъ разни старини (камъни съ изображения,надписи и др. намѣрени изъ г. Варна.

Споредъ списъка прѣдставенъ отъ гръцката митрополия въ министерството на народното просвѣщение на 2 Априлъ 1899 г. въ музея имало 30 камъка съ писма и изображения и 230 монети.

Въ 1902 г по заповѣдь на министра на Народното Просвѣщение била назначена отъ Варненския окржженъ управитель тричленна комисия отъ Г-да К. Шкорпилъ, Д. Андрѣевъ и Джеровъ, която *имала да провѣри* музейната сбирка при митрополията). Комисията като сравнила старинитѣ заварени отъ нея въ митрополията съ горния списъкъ намѣрила че сж изчезнали 23 антични камъни (съ изображения и писма и 230 монети). Една часть отъ останалитѣ старини, е била прибрана прѣзъ 1903 г. въ Народния музей, а друга часть прѣзъ 1906 г. въ Варненския музей. Изчезналъ е тъй сжщо единъ камъкъ високъ 0.47 м, широкъ 0·395 м, и дебелъ 0·07 м. съ изображение на една сѣдяща жена, прѣдъ която стои едно момиче; по́дъ изображението имало надписъ въ три реда (елински пис-

ма). Камъкътъ се намиралъ въ двора на черквата св. Георги. Комисията поискала отъ правителството да се издиратъ по законенъ редъ причинитѣ за изгубване на горнитѣ старини защото съгласно законътъ изнасянието старини вънъ отъ страната е строго забранено.

Археологическото дружество писа на 17-й Декемврий 1906 г. подъ № 380 до училищното настоятелство на гръцкитѣ училища въ Варна (защото гръцката митрополия формално несжществува вече), като иска свѣдения, какво е станало съ изчезналитѣ старини отъ митрополията. Въ отговоръ на това Варненското гръцко училищно настоятелство съ писмо отъ 3-й Януарий подъ № 195 съобщава че въпроснитѣ камъни сж прѣдадени на министерството и на нашето дружество. Това не е вѣрно. Отъ горѣизложеното се вижда, че сж изчезнали отъ гръцката митрополия 23 камъка и 230 монети и че сж били заварени отъ комисията само 7 камъка, които сж прибрани отъ министерството и отъ дружеството. Въ министерството т. е. въ народния музей въ София сж били прибрани 5 камъка а именно: 1) релиефъ прѣдставляющъ седяща жена съ надписъ 2) парче отъ статуя, на която сж уцѣлени само нозетѣ (съ надписъ) 3) парче съ часть отъ конникъ 4) плоча съ двѣ лица и надписъ и 5) четири парчета мрямор съ надписи.

Археологическото дружество е прибрало отъ митрополията два отломака на антични камъни, една гръцка карта, единъ надгробенъ камъкъ и една голѣма гробна керемида.

Варненскитѣ граждани се умоляватъ да съобщатъ на дружеството, ако знаятъ нѣщо за изчезналитѣ старини. Дружеството е увѣрено че старинитѣ се криятъ въ нѣкое гръцко училище или въ нѣкоя частна кжща изъ града и че не сж закарани въ Цариградската патриаршия или въ Атинския музей.

16. Възраждането на българщината въ Варна.

Първото българско училище въ Варна се отворило на 19-й Августъ 1860 г. въ кжщата на българина Балт. Пейка, взета подъ наемъ за 1200 гроша. Първия български учитель билъ Костадинъ Т. Арабаджиевъ отъ Горна-Орѣховица. Въ скромната сграда на училището за пръвъ пжть се заговорило на малкитѣ българчета — първата млада генерация на сасеп-

ната народность — на народенъ езикъ, за пръвъ пѫть честитиятъ Арабаджиевъ разкрива Кирило-Методиевското азбуке и първитѣ страници на българската наука въ древния Одесосъ. (Отчетъ на Варненската дѣвическа гимназия за 1897—98 год.). Въ началото училището е било посѣщавано отъ 25 момчета и 15 момичета.

Въ музея има фотография и планътъ на първото българско училище (до площада „св. Климентъ“ или Ченгене-пазаръ). Фотографията е турена въ една рамка заедно съ фотографията на дѣвическата гимназия за да се види какъвъ напрѣдъкъ сж направили българскитѣ училища въ Варна въ продължение на 40 години. Една паянтова и дъсчена сграда сравнена съ великолѣпната сграда на дѣвическата гимназия! Въ музея се пази печатътъ съ надписъ: *„Българска училищна община. Съгласие, дързостъ и успѣхъ 1860“*.

За да има музеятъ ликътъ на първия български учитель въ Варна, дружеството се обърнало до г-на К. Т. Арабаджиевъ, пенсионеръ въ Търново, за да иска лика му.

17. Аладжа-мънастиръ.

Ако гледаме отъ военния постъ при мънастира „св. Костадинъ“ (близу до Евксиноградския дворецъ) къмъ сѣверъ, съгледваме на разтояние отъ около шесть километра една бѣлезникава скална стѣна, въ която се чернѣе една пещера. Това е извѣстния Аладжа-мънастиръ, една отъ най-любопитнитѣ мѣстности въ Варненско. Стѣната прѣдставлява едно великолѣпно природно явление, извѣстно въ геологията подъ название „подхлъзване“. Въ незапамтени врѣмена пукналъ се тукъ цѣлия връхъ и по образуваната пукнатина се е откъртила южната часть на скалата, която е хлътнала на долу. Отъ това хлъзване се е образувало низкото и каменисто мѣсто прѣдъ скалната стѣна. При това грамадно подхлъзване е останала една стърчаща часть въ видъ на малка уединена скала нарѣчена „дармаданъ“ (на югъ отъ мънастира).

Подхлъзването е било причинено или отъ землѣтресение или отъ просмуквание на подземни води отъ които една часть се изтича чрѣзъ една голѣма чушма, на която водитѣ образуватъ едно малко поточе, което се влива въ морето

което е отдалечено отъ мънастира на разтояние два километра. Отъ скалната стѣна къмъ сѣверъ (чакъ до с Екрене) се простира хубавата гора „Хачука“, която е една отъ най-запазенитѣ гори въ Варненско и служи за удовлетворение нуждитѣ не само на околното население отъ Варненската и Балчийската околии, но и на далечнитѣ безгористи села отъ Добричско.

Пещерата въ скалната стѣна прѣдставлява пещеренъ мънастиръ съ цѣлъ редъ дълбани килийки и черква. Въ послѣдната се влиза отъ килийкитѣ прѣзъ единъ коридоръ, който се намира подъ пода на черквата, на дълбочина 1·65 м. Той е сега отгорѣ отворенъ, но първобитно е билъ покритъ съ плочи, както се познава това отъ издълбнжтинитѣ въ горнитѣ ръбове на коридора. Плочитѣ сж били въ пода на черквата. Въ черквата се е влизало отъ края на коридора. Тя заема едно пространство което има правожгъленъ видъ; въ задната часть тя е 6·8 м. широка. Южната стѣна е срутена, та черквата е съвсѣмъ открита. Въ източната ѝ стѣна е издълбанъ олтаръ въ видъ на едно долапче, което се завършва отгорѣ съ полукржглестъ сводъ

До сѣверната стѣна на черквата се намира по цѣлата ѝ ширина единъ камъненъ столъ за сѣдание. Черквата е 2 м. висока и 11·2 м. дълга.

По стѣнитѣ на черквата се разпознавали още прѣди нѣколко години образи на светии, както напр на св. Богородица съ писма около нея. Сега образитѣ почти не личатъ, защото пещерата е окждена отъ огънъ, който си клали тука овчари. Отъ това окждяване се е образувала по стѣнитѣ на пещерата една черна кора (катранена смола). Пещерата е служила още прѣди нѣколко години за подслонъ на овце. Нѣма съмнѣние, че пещерата прѣдставлява само единъ скелетъ който е билъ първобитно допълненъ съ дървени пристройки, които сж били закрѣпени за скалата. Надъ пещерата се намира въ единъ подмолъ малка зидана черквица, въ която се е влизало първобитно по една дървена стълба, прокарана прѣзъ една коминовидна дупка, между черквицата и долната пещера. По стѣнитѣ на нея личатъ образи на светии. Види се, че мънастиръть е билъ нарѣченъ по тѣзи шарени образи („Аладжа“ т. е. шаренъ). Сега може да се дойде до черквицата

по една скална пѫтека. Въ турско врѣме (въ 1870 г.) искалъ да се покачи въ черквицата тогавашния гръцки владика — сега патриархъ Иоакимъ За тази цѣль била приготвена стълба. Когато владиката почналъ да се качва завило му се свѣтъ и той не можалъ да продължи качването. Тогава живѣялъ тука единъ скитникъ, на име Стоянчо; той билъ подозренъ отъ турското правителство, че х анялъ възстанници, та е билъ изгоненъ отъ тука.

Прѣди една година засели се тука другъ единъ скитникъ на име Тодоръ. На него поржчи археологическото заедно съ туристическото дружества да очисти скалната пѫтека така че сега е възможно качването по нея до черквицата. Пѫтеката върви хоризонтално; качване до нея става по едно дърво и по една висока стълба. Скитника Стоянчо приказвалъ, че въ скалата имало още други засипани дупки, ужъ „цѣла подземна чаршия дюгени (стаички) *на брой 49*“. Входа къмъ послѣднята билъ зазиданъ. Въ една отъ стаичкитѣ имало пропасть, отъ която се чувало шумоление на нѣкаква подземна вода. Положението на тѣзи дупки е извѣстно; тѣ се намиратъ близо до мънастира и се наричатъ „Каранлъкъ-деликъ“. Археологическото дружество рѣши да се очистятъ тѣзи дупки и съ очистването имъ да се натовари скитникътъ Тодоръ. Съ очистването се почна къмъ края на м. януарий 1907 г.

Пещеритѣ сж на два етажа; въ горния етажъ има двѣ стаички, съединени съ единъ коридоръ. Отъ тѣхъ се е влизало въ долния етажъ който е затрупанъ съ камъни и пръсть. Стаичкитѣ сж издълбани въ варовникъ, който е мекъ като тибиширъ. Близу до пещеритѣ се намира „латинъ бунаръ“; за него се говори изъ народа, че когато има въ него много вода щѣло да има плодородие, а когато малко вода — неплодородие. Водата на бунара била лѣковита; прѣди изгрѣването на слънце дохождали болни отъ очеболъ, та си миели очитѣ. До Аладжа мънастиръ има една мѣстность „латинъ“ и единъ пѫть „латинъ-йолъ“. Названията „латинъ“ и прѣдания за „римъ-папа“ (гледай по-долѣ) сж интересни; тѣ показватъ че мънастирътъ билъ обитаванъ още въ първитѣ християнски врѣмена, когато черквитѣ още не сж били раздѣлени на западна и източна. Християнст-

вото било разпространено въ Варненско още въ римскитѣ врѣмена. Първий Варненски епископъ Амплиасъ е билъ ржкоположенъ на епископъ отъ св. апостоль Андрей, който проповѣдвалъ християнството на скититѣ, които сж живѣяли въ южна Русия. Амплиасъ билъ поздравенъ отъ св. Павелъ, въ писмото му къмъ Римлянитѣ (въ XVI глава).

До пещерната черква е съградена една стаичка за скитника и туристи, благодарение на окржжната комисия и туристическото дружество. Мѣстностьта около мънастира е запазена отъ сѣвернитѣ вѣтрове съ скалната стѣна, та е много удобна за овощарство и пчеларство Археологическото и туристическото дружества поискаха отъ народното събрание да имъ се отстжпатъ нѣколко хектара земя около мънастира съ цѣль да се облагороди мѣстностьта съ насаждание овощни дървета и др.

Въ Кестричската черква се съхраняватъ двѣ староврѣмски икони, прѣдставляющи св. Илия и св. апостолъ Лука. Тѣзи икони сж били намѣрени въ Аладжа мънастиръ отъ скитника Стоянчо; казватъ, че тѣ били оставени тамъ отъ Руситѣ въ 1828 година.

Близу до Аладжа-мънастиръ (откъмъ морето) се намиратъ още други старини, а именно една крѣпость (градище) и черква. По прѣдание въ крѣпостьта е живѣялъ „римъ-папа“(имрипопъ). Той веднжжъ прѣзъ годината се събуждалъ, излизалъ по околнитѣ мѣста и попитвалъ първото лице което срѣщналъ: „има ли още на Хачуката пръчки за карание конь, кравитѣ телятъ-ли се още и женитѣ раждатъ-ли? Когато лицето отговорило, че става това, римъ папа казвалъ: „има още врѣме“. Слѣдъ това той си затварялъ очитѣ и се изгубвалъ пакъ; това той щѣлъ да прави до гдѣто единъ день се изкореняла хубавата гора Хачука.

Нѣма съмнение, че Аладжа-мънастиръ съ своитѣ старини е билъ забѣлежителна историческа мѣстностъ. Пещернитѣ му паметници показватъ, че въ него се крили християни и богомили. Аладжа-мънастиръ отговаря по нашето мнѣние на *Герания*, която се споменува още въ X V вѣкъ заедно съ *Кранеа и Кастри*. Кране а отговаря на старото укрѣпление надъ с. Екрене, а Кастри на стари укрѣпления и селища въ околнос-

тьта на с. Кестричъ. Плиний споменува, че въ Герания сж живѣяли джуджета пигмеи).

Между Аладжа-мънастиръ и мънастиря св. Костадинъ се намира край морето старо селище, нарѣчено *кокодива*. Въ селището се намиратъ тухли, монети, кюпове, основи на здания, мряморни камъни и др. Нѣма съмнение, че тукъ билъ въ старо врѣме градъ. Споредъ монетитѣ, които сж били намѣрени, ще се разбере въ кои врѣмена е сжществувалъ градътъ. Види се, че той е билъ заселенъ въ тракийско, римско, византийско и старобългарско врѣмена.

18. Иманяри въ Варненско и дозволителни за правение разкопки.

Нѣкои членове на дружеството завариха прѣзъ м. септемврий въ Аладжа-мънастиръ една дружина отъ 15 души иманяри (малджии), които безъ надлежно дозволително правили разкопки. Тѣ почнали да пробиватъ една скала на западъ отъ мънастиря за да търсятъ по показанията на тѣхния главатаръ желѣзна врата, която водила въ една скришница, гдѣто имало ужъ скрити златни черковни прѣдмети на 12 мънастира. Изъ народа се разправя, че Аладжа-мънастиръ е владѣлъ папата отъ Римъ, та мънастиритъ притѣжавалъ голѣми богатства, които и до днесъ се търсятъ въ скална стаичка съ желѣзни врата съ голѣмъ кофаръ Дружеството се е разпоредило за прѣкратявание на малджийскитѣ разкопки.

Разкопки трѣбва да се позволяватъ само на лица, които сж извѣстни по своитѣ трудове въ областьта на археологията.

Добра мѣрка е въвело министерството на Народното Просвѣщение въ София при издавание дозволителни за правение разкопки. Всички прошения за разкопки въ Варненския окржгъ сж били изпращани отъ министерството на нашето дружество за да искаже то мнѣние по тѣхъ. Техническата комисия при дружеството е изказала слѣдното мнѣние: 1) разкопкитѣ да ставатъ подъ надзоръ и по плана на единъ членъ на дружеството. Просителитѣ сж длъжни да се подчинятъ на разпоредбитѣ на члена и да прѣдставятъ гаранция, че ще довършатъ разкопката. 2) намѣренитѣ старини

слѣдъ като се състави протоколъ за тѣхъ ще се прибератъ на съхранение въ Варненския музей, 3) въпроса за възнаграждението ще се разрѣши отъ тричленна комисия, въ която ще влиза единъ членъ назначенъ отъ дружеството, единъ членъ ще бѫде просителтъ; двамата членове ще си избератъ третий членъ, който ще бѫде прѣдседатель на комисията. 4) дозволителното да не се издава на името на просителя, нъ на името на делегирания членъ отъ дружеството, за да неможе да стане никакво злоупотрѣбление съ дозволителното.

19. Община Рѣка Девна.

Въ мѣстностьта на новата селска община рѣка-Девна се е разпростиралъ Марцианополъ, главенъ градъ на римската провинция долна Мизия. Този градъ е билъ основанъ отъ императора Траяна (царувалъ отъ 98 до 117 г. слѣдъ Р Хр.) и билъ нарѣченъ по името на сестра му Марциана. Въ града сѫ били сѣчени римски монети съ гръцки надписи отъ врѣмето на императора Маркъ-Аврелия чакъ до Филипа, слѣдователно въ продължение на около единъ вѣкъ. Извѣстни сѫ 680 типа Марцианополски монети. Варненския музей притѣжава за сега едвамъ една двайста часть отъ тѣхъ. Марцианополъ прѣкаралъ петъ вѣка; той прѣстава да се споменува слѣдъ смъртьта на византийския императоръ Маврициий (въ 602 г.). Въ старобългарско врѣме отъ VII до IX вѣкъ, Марцианополъ билъ замѣстенъ съ българската столица Абоба—Плиска.

Въ развалинитѣ на Марцианополъ се откриватъ постоянно разни старини, които сѫ турени въ особенъ долапъ въ Варненския музей. Гробищата на този градъ се намиратъ на западъ и изтокъ отъ него, гдѣто се откриватъ римски гробове (при вадение чакълъ за баластъ). Въ гробоветѣ сѫ били намѣрени златни обици и други старини между които особенъ интересъ заслужва едно малко идолче отъ мѣдь което прѣдставлява маймуна (съ сопа въ ржка).

Напослѣдъкъ сѫ били намѣрени въ единъ гробъ златни обици отъ единъ работникъ, който избѣгалъ съ тѣхъ. Полицейскитѣ власти сполучили да го хванатъ; узнало се, че работникътъ продалъ обицитѣ на единъ фурнаджия въ р. Дев-

на за 15 лева. Обицитѣ сж прѣдадени на музея, който заплати за тѣхъ горната сума. Прѣдъ видъ на това, че сж пропаднали вече доста старини отъ старитѣ гробища както напримѣръ златна гривна, която била продадена отъ единъ работникъ на братия Парушеви въ Варна за 100 лева, дружеството се е обърнало съ писмо отъ 3-й Декемврий подъ № 350 до окржжния управитель съ молба да има за напрѣдъ постояненъ полицейски надзоръ при копание баластъ.

Дружеството запита бр. Парушеви за гривната чрѣзъ градоначалството, което отговори слѣдньото (подъ № 1092 отъ 6 й Февр. 1907 г) „гривната била ужъ прѣтопена и прѣработена на разни прѣдмети".

20. *Село Авренъ.*

Нашето дружество трѣбва да обърне внимание върху изучването на Авренскитѣ старини. Селото е разположено на едно живописно мѣсто съ надморска височина около 350 м., съ изобилие на изворни води и съ прѣкрасенъ климатъ. Гледката отъ Авренъ е много красива и обхваща почти цѣлия източенъ Балканъ. Хубавата мѣстность привличала отъ памтивѣка за заселване. Тука има стари селища още отъ прѣисторическо врѣме, както се доказва отъ камънни чукове, които отъ тука съхранява музея. Въ Авренъ има голѣмо селище отъ тракийско, римско и византийско врѣмена. Нашия музей притѣжава отъ тука плочки съ тракийски конници и други старини. Близу до селото се намира старо укрѣпление, нарѣчено „Кишишликъ-кале" (т. е. калугерско укрѣпление); близу до него има нѣколко искуственно дълбани пещери. Подъ калето се распростира едно старо селище, отъ което музея притѣжава около 25 вдлъбнати византийски монети, отъ врѣмето на императора Мануила Комнена (царувалъ отъ 1143 до 1183 г.) и др.

Почти на сѣверъ отъ с. Авренъ, на разтояние около 5 килом., е разположена една отъ най-любопитнитѣ срѣдневѣковни крѣпости въ Варненско. Крѣпостьта е извѣстна подъ название „Петричъ-калеси". Когато се пжтува по желѣзницата отъ Гебедже за Синдѣлъ съгледва се отъ лѣвата страна една висока стръмна скала, върху която е разположено укрѣплението. Въ скалата сж издълбани стжпала, по които се е

слизало отъ укрѣплението къмъ политѣ на скалата. Долната часть на стѫпалата се е откъртила и паднала така че не е вече възможно да се слезе чакъ до политѣ.

Дружеството търси за музея картата на Авренската околность, която е изработилъ капитанъ Каталиевъ

21 Забранено е вадение камъни отъ стари крѣпости (градища, калета).

Дружеството се научи, че на много мѣста изъ окрѫга както напр. въ с. В. Козлуджа, Гяуръ-Суютчукъ, рѣка-Девня и др. се разкопаватъ стари укрѣпления за вадение камъни. Вслѣдствие на това дружеството се отнесе до околийскитѣ началници за да не се позволява таково разкопаване. Съгласно чл. 9 отъ закона за издирване старини запрѣтено е всѣко разкопаване безъ прѣдварителното разрѣшение на Министерството на Просвѣщението.

22. Открита пещера въ Шабленско.

Дружеството се е научило, че прѣди 2—3 мѣсеца се провалила една дупка като пропасть въ мѣрата на с. Гий-Орманъ (Шабленско). Прѣзъ дупката се слизало въ една пещера украсена съ хубави висулки сталактити. Когато се е научило дружеството, че населението чупи висулкитѣ, то се е отнесло съ писмо отъ 30-й Ноември подъ № 345 до околийския началникъ въ Балчикъ съ молба: 1) да се забрани чрѣзъ надлежнитѣ власти чупенето на висулкитѣ; 2) да се обгради дупката и 3) да се направи една дървена стълба за слизането въ пещерата. Сѫщеврѣменно дружеството се е отнесло до главния учитель въ с. Шабла (№ 347) за да подѣйствува и той върху населението да пази природнитѣ красоти на пещерата, която ще може да бѫде посѣщавана отъ много хора, които ще се любуватъ отъ красотитѣ ѝ.

23. Охраняване на военнитѣ паметници изъ окрѫга.

Археологическитѣ дружества въ страната трѣбва да зематъ подъ свое покро ителство военнитѣ паметници изъ своитѣ райони.

Варненското дружество се е отнесло съ писмо отъ 3-й Февруарий подъ № 14 до началника на флотата съ слѣднята молба: „близу до приморската флотска градина (до карантината) се намира единъ поваленъ паметникъ на французкитѣ войници, умрѣли въ кримската война. Дружеството моли флотското управление за разпореждане да се постави паметникътъ на лично мѣсто въ градината".

Паметникътъ има видъ на пирамида и носи слѣдния французки надписъ: „за споменъ на войници отъ полка(?) Монте-Белли, умрѣли отъ холера въ 1851 г"

Както се научаваме паметникътъ билъ само дигнатъ и прѣнесенъ въ стражарницата на военния постъ (подъ с. Галата). Добрѣ ще бѫде да се постави паметникътъ на нѣкое лично мѣсто въ близката флотска градина.

Изъ окржга се намиратъ нѣколко паметника отъ освободителната война. Такива има близу до гр. Варна (до с. Паша-кьой) и въ околностьта на г. Добричъ.

Паметникътъ до Пашакьой е поставенъ въ селскитѣ гробища. На него има слѣдни надписи:

а) Братская могила 54 воиновъ частей 14-й армейскаго корпуса и прикомандированыхъ къ нему погребеныхъ здѣсь въ кампанію 1877—78 г. в) Подпоручику 11-й пѣхотнаго Бѣленскаго полка Константину Никитникову умершему 15 IX. 1878 г. с) Есаулу Донского казачаго № 39-го полка Сергею Иловайскому умершаго 6-IX. 1878 г.

Паметникътъ е малко наведенъ; ще има нужда да се поправи основата на паметника за да не се прѣкатури. Умолява се Пашакьойската община да направи потрѣбното за поправката на паметника.

24. Месемврийски черкви.

Въ засѣданието на настоятелството на 3 Февруарий се рѣши да се помоли министерството да вземе грижата за запазването на срѣдневѣковнитѣ черкви въ Месемврия. Министерството въ отговоръ на молбата (отъ 7-й Мартъ, подъ № 39) поиска да се прѣдстави планъ за съхранението на черквитѣ. Въ отговоръ на това дружеството прѣдложи да се прѣпоржчатъ на министерството слѣднитѣ мѣрки:

1) Напусналитѣ черкви да се завладѣятъ отъ правителството и 2) да се прѣгледатъ черквитѣ отъ една комисия, състояща отъ единъ архитектъ и единъ археологъ за да се вематъ най-необходимитѣ мѣрки за нататашното имъ разрушавание. Въ отговоръ на това министерството назначи комисия, състояща отъ прѣдседателя на дружеството и Бургаския окржженъ архитектъ на която се възлага да прѣгледа черквитѣ въ Месемврия, да ги опише, да имъ състави инвентаръ и да вземе необходимитѣ мѣрки за запазването имъ отъ по-нататашно разрушение.

24. Министерско окржжно за записване членове на археологическитѣ дружества.

Министерството на Вжтрѣшнитѣ работи (отд. админ. полиц) съ окржжно отъ 5 юлий 1906 г. подъ № 2449 до дирекцията за опазване общественното здравие и окржжнитѣ управители поканва подвѣдомственнитѣ си чиновници да се запишатъ за членове на археологическитѣ дружества. Окржжното гласи: „цѣлта на ар-гѣ дружества въ страната е да се издирватъ, съхраняватъ (въ музей) и изучватъ паметницитѣ на минжлото и да будятъ интересъ за тѣхъ въ народа. За реализирането на една такава благородна цѣль се изисква щото членоветѣ на дружеството да бждатъ хора интелигентни, които сж въ състояние да оцѣнятъ значението на паметницитѣ за историята на човѣчеството изобщо и на нашия народъ частно ‘.

25. Законопроектъ за запазване на старинитѣ.

Министра на народното просвѣщение Г-нъ Шишмановъ е изпратилъ прѣзъ м. Октомврий законопроектътъ до нашето дружество за да си даде то мнѣние по него. По поводъ на това прѣдседателтъ свика техническата комисия, за да се изкаже тя по него. Комисията се е събрала на 14-й и 15-й Ноемврий и прѣдала на прѣдседателтъ протоколъ, прѣписа на който е билъ изпратенъ въ министерството (на 19-й Ноемврий подъ № 329).

Комисията е изказала мнѣние по всѣкий членъ отъ законопроекта и прѣдложила на Г-на министра да вземе инициа-

тивата за закрѣпяването и усилването на мѣстнитѣ археологически дружества и да свика единъ конгресъ отъ прѣдставителитѣ на археологическитѣ дружества за да се опрѣдѣлатъ отношенията на мѣстнитѣ дружества и тѣхнитѣ музеи къмъ държавата, както и тѣхнитѣ права и длъжности. Комисията съвѣтва министра да не внася законопроекта въ народното събрание, защото съ прилагането му (както на пр. на чл. 14 и др.) би се убила всѣка охота и дѣйностъ на мѣстнитѣ археологически дружества.

Музеитѣ иматъ значенне не само въ столичния градъ, нъ и въ провинциалнитѣ градове. Отъ голѣма важность е щото да се съхраняватъ старини тамъ, гдѣто тѣ сж били намѣрени. Тъй е въ Франция (законътъ отъ 1857 г.), въ Гърция, Румжния, (1892 г.) и др. Само въ случай когато се намѣри прѣдметъ отъ осоебнна важность, държавата има право да го прибере въ столичния музей. Въ такъвъ случай музея изпраща въ града гдѣто прѣдметътъ е билъ намѣренъ гипсенъ отливъкъ или галванопластична репродукция на старината.

*26. Елемето или Елеме-Баиръ.**)

Дописния членъ икономъ Ив. К. Радевъ ни съобщи слѣднитѣ бѣлежки за върха Елемето, който се издига между сс. Невша и Каспичанъ. На върха е имало прѣди сто години конаци (сарай) на аянинъ (началникъ) въ Нови-Пазаръ. нѣкой си *Гявуръ-имамъ*; той заповѣдалъ на околнитѣ български села Каспичанъ, Могила, Калугерци, Кюлевче, Марковча, Косовча, Неново, Черковна, Кривня, Равна, Невша и др. да му направятъ конаци на Елемето, за да може той да си живѣе тамъ безопасно. Гявуръ имамъ, за когото споменува и вратчанския епископъ Софроний въ своята биография, билъ дошелъ отъ кждѣ Разградъ съ голѣма ордия около 1790(?) година и нападналъ Новопазарския аянинъ *Кар-оглу Мехмедъ-аа*, надвилъ

---

*) Върха се нарича Голѣмо Елеме; между него и с. Невша се издига другъ връхъ, нарѣченъ Малко-Елеме. Първия връхъ има надморска височина 366 м. До сѣверозападнитѣ поли на него има чушма, нарѣчена „имамъ-чешме“. Отъ нея води коларски пжть за Елемето, гдѣто сж били конацитѣ. Б. на С.

го и останалъ аянинъ чакъ до около 1804 год. Конацитѣ на Елемето се състояли отъ грамадни здания съ вжтрѣшенъ и вънкашенъ дворъ, караулница, дълбокъ затворъ (зжнданъ), хамбари и кьошкъ. Отъ южната страна на конацитѣ имало лозя и овощна градина, на които чуканитѣ стоятъ и до днесъ. Гяуруръ имамъ правилъ всяка година на Елемето сборъ отъ околнитѣ български села. Гявура седѣлъ всрѣдъ хорото и която мома харесвалъ вземалъ я въ харемлика и слѣдъ година я отстжпвалъ на нѣкой отъ своитѣ ратаи. Гяуруръ е ходилъ прѣзъ една война между Русия и Турция (въ 1790 г.?) съ голѣма ордия кждѣ Тулча и отъ тамъ взелъ въ плѣнъ десетина души казаци, та гиималъ като роби и ги женилъ за такива моми.

Д-ръ Л Милетичъ**) пише, че Гяуруръималъ ужъ 18 казака съ себе си като стража, та за това турцитѣ му казвали Гяуруръ-имамъ. Той билъ съ хитрость примаменъ въ Нови-Пазаръ, гдѣто го заклалъ берберинътъ, който го бръсналъ. Отъ Шуменъ дошелъ „емиръ“ та му занесъль главата.

Допълнителни свѣдения за Елемето ни съобщи дописния членъ Ф. Цаковъ, началникъ на гарата въ Невша. Гяуруръ имамъ е ималъ въ околнитѣ български села Невша (Нягуша), Марковча (Марково), Косовча (Косьово) и Могила по единъ ятакъ. Въ Косовча ятакътъ му билъ българинъ, който е билъ много свирепъ; той за да не изпрати нѣкой селенинъ на работа при гяуруръ е искалъ да му изпрати негова жена при него. Отъ поменатитѣ села сж ходили ежедневно селени да работятъ на гявура ангара по градини, ниви и въ сарая. Въ политѣ на Елемето гяуруръ е държалъ около 30—40 бордея съ цигани; когато се провинилъ нѣкой отъ тѣхъ наказвалъ го съ смърть. Като го свързали, пуснали го отъ Елемето надолу и той се пръсналь. До днесъ още наричатъ мѣстностьта „Ченгене кулаа (т. е. циганска пропасть?). До политѣ на Елемето, до пжтьтъ за Нови-Пазаръ, гяуруръ е съградилъ една чушма съ двѣ курни, десетъ корита и съ калдарамъ наоколо. Гяуруръ ималъ една хубава черна кобила за ѣздение и е дър-

**) Старото българско население въ сѣверо-източна България. София 1902.—стр. 84 и 85.

жалъ и една мечка за разиграване. Най-голѣма вражда е ималъ съ Новопазарския деребей. При едно ходение къмъ Нови Пазаръ той е билъ подгоненъ отъ неговата потера и настигнатъ близу до Елемето, гдѣто се е хвърлилъ отъ кобилата въ драка и така се е избавилъ отъ прѣследвачитѣ.

Гявуръть билъ закланъ въ Шуменъ отъ своя берберинъ, който е билъ подкупенъ отъ Турцитѣ. Щомъ дошло извѣстие че е закланъ гявуръть, всички сж напуснали Елемето за да не ги нападне Новопазарския деребей.

27. *Населението на с. Кестричъ (Кестеричъ).*

Дописния членъ на нашето дружество Г. Антоновъ*), Кестрички енорийски свещеникъ ни изпрати интересни свѣдения за населението въ с. Кестричъ (находяще се до Евксиноградския дворецъ). Отъ тѣзи свѣдения излиза на явѣ, че поменатото село не е гагаузко, както се е мислило до сега, нь че то е заселено съ потурчени Българи, събрани отъ разни крайща на цѣлокупна България.

Ново заселване на селото е станало слѣдъ руско-турската война въ 1828—29 г. Тогава заедно съ Руситѣ е заминало въ Русия населението на с. Кестричъ. Слѣдъ една година то се е върнало назадъ, като поживяло въ Болградъ, Кишиневъ, Исмаилъ и с. Кърмали. Дядо Г. Калеоглу Костантиновъ, който се поминалъ на 110 г. разказвалъ че въ поменатата война воювалъ съ Турчина царь Николай I-й, който е кондисалъ между Варна и с. Кестричъ на Турна-Тепе съ червенъ чадъръ.

Най-напрѣдъ се заселили Панайотъ Димитровъ, Коча Недѣлко и Кара Пенчо градинари отъ Търновскитѣ села. Тѣ заварили въ селото Ташчи и Ибраимъ Мехмедъ (Турци). Кара Андонъ Кирияковъ, родомъ отъ Нишъ, купилъ отъ мюфтията юртлука гдѣто живѣе сега Кочо Янчо, освѣнъ това е купилъ той църковния юртлукъ и го подарилъ на селото за църква. И така е започнало селото да се заселва.

Отъ одринскитѣ села Ахли-кѫзаали и Капакли сж дошли Г. К. Костандиновъ и Ив. Тонечъ Узуновъ и отъ Ала-клисе К. Стояновъ. 4. Г. Панайотовъ е прѣселенъ отъ с. Джаферли. 5. Д. Калеоглу роденъ въ с. Кестричъ.

---

*) Г. А. е родомъ отъ Скопие; той билъ осѫденъ въ 1879 г. на вѣчно заточение въ Коня (Мала Азия), отъ гдѣто е сполучилъ да избѣга въ 1882 г.; отъ тази година той е свещеникъ въ с. Кестеричъ.

6, 7 и 8. Н. Г. Калеоглу, Янко Г. Калевъ и Янчо Калевъ пройсхождатъ отъ с. Еркечъ. 9. К. Янчовъ отъ Кестричъ. 10. Г. Янчовъ отъ Кестричъ. 11. М. Яневъ отъ Старо-Орѣхово, 12. Панайотъ Януловъ прѣселенъ отъ с. Емине. 14. Хр. Стаматовъ арнаутинъ прѣселенъ отъ с. Мецево (въ Тесалия). 15. Гане Трифоновъ отъ Котленско (с. Жеравна). 16. Куртемъ Стражиевъ прѣселенъ отъ Акдере (Варненско). 17. Г. Панайотовъ отъ с. Джаферли. 18. И. Петковъ грънчаръ отъ Елена. 19. П. Сѫбевъ отъ с. Фида-бей (Търновско) 20. К. Петровъ отъ с. Бѣлотинци (Неврокопско). 21. Ю. Христовъ отъ с. Ганевци (Еленско). 22. Г. Петровъ отъ Еленско. 23. Н. Петровъ отъ Карлово. 24 Н. Димитровъ отъ Казанлъкъ; неговия дядо е прѣселенъ отъ Болградъ и пройсходалъ отъ Ямболскитѣ села. 25. Ст. Христовъ, абаджия отъ Котелъ. 26. В. Ставревъ отъ Куртево въ Македония. 27. Иванъ Петровъ Моканъ прѣселенъ отъ Буковина (Австрия), на 98 год. възрастъ. 28. М. Ивановъ отъ с. Налбантлари (Сливенско). 20. Иованъ Георгиевъ отъ Горно-Болерци (Еленско) градинаръ и жена му М. Владева отъ г. В. Търново. 30. Д. Димитровъ, тютюнджия отъ с. Кесарево (Горно-Орѣховско) 31 Сѫбевъ Великовъ отъ Панагюрище, мутавчия и кръчмаръ. 32. Р. Вълковъ братъ на Сѫбевъ, отъ Панагюрище. 33 М. Георгиевъ отъ Панагюрище, 34. А. Кириловъ отъ Панагюрище, 35. Ж. Златевъ отъ Самоковскитѣ села. 36. Р. Тодоровъ отъ с. Джулюница (Горне-Орѣховско) 37. Н. Добревъ отъ Старозагорско. 38. Славе Цанковъ отъ Скорцитѣ (Дрѣновско). 39. Коли Ивановъ пакъ отъ тамъ. 40 К. Ивановъ пакъ отъ тамъ 41 Иованъ Ангеловь отъ Горна-Джумая (Македония). 42. П. Радевъ отъ с. Николаевка (Варненско). 43. С. Димитровъ отъ Битолско. 44 Д. Малчевъ отъ с. Рачевци (Габровско). 45 Ст. Георгиевъ Узуновь отъ с. Коево (Одринско) 46. И. Жековъ отъ с. Матей (Сливенско), на 80 годишна възрасть. Това село вече несѫществува. 47 С. Атанасовъ Марангозъ отъ с. Арбанаси (Търновско) 48. Б. Яневъ отъ с. Емине. 49. П. Г. Калевъ отъ с. Еркечъ. 50. Т. Архуидевъ, отъ с. Баня (Анхиалско).

Изброенитѣ селени освѣнъ други нѣкои съ тѣхнитѣ синове, внуци и даже правнуци съставляватъ ядката на Кестричското население, което живѣе въ 165 кѫщи. Отъ горѣизложеното става явно, че въ Кестричъ нѣмало и нѣма никакъвъ другъ народъ освѣнъ Българи, събрани отъ най-разнитѣ кѫтове на България.

Да видимъ сега нѣкои обичаи на Кестричското население. Ограничаваме се само върху слѣднитѣ. Прѣзъ м. мартъ е строго забранено мазание кѫщя или построяване фурни за хлѣбъ. Щомъ се случи таково, събиратъ се жени, влизатъ въ кѫщата и развалятъ фурната. Това нѣщо се пази за да валялъ дъждъ прѣзъ м. мартъ. Когато не вали дъждъ ходятъ изъ селото пеперуди-лазарици. Ако не помогне и това тогава женитѣ правятъ дѣте отъ каль; това дѣте наричатъ гърманчо. Събиратъ се баби и жени, плачатъ и погребватъ гърманчо до рѣката.

Населението вѣрва, че имало самодиви (пире-къзларъ). Когато се разболѣе нѣкой нощѣ, ръсятъ го съ медъ и направятъ послѣ нова суфричка, върху която слагатъ прѣсна печена пита и сладко (въ зелена паничка). Тази суфричка тургатъ въ зори на кръстопѫть (за самодиви).

Г. Антоновъ ни сѫобщи още слѣднитѣ бѣлежки за тъй нарѣчената *Булгаръ дагъ* (т. е българска планина) или *Булгъръ мадемъ* (т. е. българска руда) въ Мака Азия, въ околностьта на гр. Коня. Въ планината има срѣбърна руда. По прѣдание Булгаръ-дагъ билъ заселенъ отъ българи които сѫ били изпращани тука отъ турското правителство за разработване на рудитѣ. Това било слѣдъ паданието на българското царство. Населението въ планината се занимава съ скотовъдство. Момитѣ носятъ българска носия: бѣла риза, шарена отдолу по крайщата съ пъстра вълна, сукманъ съ широки рѫкави, вълнена прѣстилка, поясъ съ два чифта срѣбърни пафти и нанизъ съ бѣли пари

III.

Варненский окрѫженъ музей.

Написа прѣдседателя.

Прѣдговоръ.

Старинитѣ отъ Варна и окрѫга му сѫ разпръснати изъ разни музеи (въ София, Букурещъ, Цариградъ Одеса, Петербургъ Атина, Виена и др.). Въ София се намира цѣлъ редъ Варненски старини, между които личи изящно скулптурно произведение мряморна статуйка на Адонисъ и Венера, намѣрена при копание основи за кѫщата на покойния Варненски гражданинъ И. Гиневъ (Прѣславска улица). Статуйката е оцѣнена отъ европейски музеи ужъ на 40 хиляди лева. Както се научаваме покойния Ив. Гиневъ е прѣдалъ статуйката на градско-общинското управление въ Варна съ условие да остане тя въ града.*) Тогава кмета е билъ Кр. Мирски.

*. Нашия музей получи напослѣдъкъ гипсенъ отливъкъ на статуйката отъ народния музей въ София.

Въ Цариградския музей се съхранява единъ много интересенъ надписъ отъ Варна. Той е билъ намѣренъ още прѣзъ 1851 г въ кѫщата на Арменеца Хаджи Аракелъ-Оглу (II участъкъ, улица Царъ Борисъ № 801), който го прѣнесълъ въ Цариградъ Надписътъ е издълбаръ на единъ мряморенъ камъкъ (0·74 м. високъ, 2·18 м. широкъ и 0·41 м. дебелъ) въ 8 реда. Той е писанъ на латински и на гръцки. Надписа гласи че въ врѣмето на императора Антонина (139—161 г.), когато е билъ въ долна Мизия императорския намѣстникъ Витрасий, градътъ Варна построилъ водопроводъ. Не би било злѣ да се опита Варненското археологическо дружество да поиска камъка отъ Цариградъ.

Неможе още да се опрѣдѣли отъ кѫдѣ е била докарана въ римско врѣме водата за града. Докарването е могло да стане или отъ изворитѣ подъ върха Ташлѫ-Тепе и въ Кемеръ Дере или отъ изворитѣ, които се намиратъ надъ карантината. Близу до карантината се почва единъ насипъ, който сочи къмъ старата болница. Да-ли подъ насипътъ върви римския водопроводъ или не ще покаже прокопаването на канала между езерото и морето. Отъ мѣстонахождението на надписътъ (кѫщата № 801) се отдѣлятъ отъ улицата Царъ Борисъ двѣ улици, а именно Антонинова и Витрасова; тѣ сѫ нарѣчени цо името на императора Антонина и Витрасия, за които се говори въ надписа. Извѣстно е, че наименуването на Варненскитѣ улици е станало по прѣдложение на бившия кметъ Кр. Мирски.

За да не се изнасятъ старинитѣ вънъ отъ окржга уреди се въ Варна археологическото дружество, което се грижи за събирание и запазване старини въ Варненския окржженъ музей (съгласно чл. 2 отъ устава).

Окржга изобилствува съ цѣнни старини, както се вижда отъ горѣпомената статуйка, както и слѣднитѣ два примѣра. Въ Провадийско, между с. с. Емиръ-гази и Сарадаръ, е билъ намѣренъ въ единъ римски гробъ златенъ медайлонъ на императора Лициний и сина му. Медайлона билъ купенъ отъ провадийския гражданинъ Иванчо Стояновъ за 40 лева; той го продалъ послѣ на нѣкой си Зейдлеръ, търговецъ съ старини (антики) въ Букурещъ ужъ за шестъ хиляди лева.

До г. Каварна сѫ били намѣрени части на златна корона (?) които тежатъ около единъ килограмъ. Короната била купена

отъ Добричския търговецъ Н. Друмевъ (прѣзъ 1902 год.), който я продалъ на руския консулъ въ Бургасъ князъ Шаховскоий за 12 и половина хиляди лева. Короната, както ни съобщи Н. Друмевъ, била прѣдставена на Народния музей въ София, нъ тъй като музея я искалъ по цѣната на златото, не му била продадена.

Казватъ, че Н. Друмевъ купилъ короната за три хиляди лева, като платилъ на Каварненския житель, който я намѣри по 3 лева за единъ грамъ злато. Види се, че короната принадлежала на нѣкой варварски (скитский) голѣмецъ.

До г. Каварна се намиралъ стария градъ *Бизоне*, който билъ населенъ отъ варвари и месемврийски Гърци. Варваритѣ сж били, види се, Скити; въ единъ надписъ който билъ намѣренъ въ Каварна се споменува името *Скитесъ* (виждъ отдѣла: уничтожавание старини)

Въ врѣмето на римския императоръ Диоклецианъ Добруджа е влизала въ границитѣ на римската провинция „Скития“ (Scythia).

Короната (частитѣ ѝ) се състои отъ синджирчета, кржглести тенекийчета съ изпжкнали главички и др. Подобни нѣща сж били намѣрени въ скитскосарматскитѣ могили въ южна Русия (Керчъ и др.).

Стойностьта на тритѣ старини възлиза на около 60 хиляди лева! При всичко, че сжществува законъ за издирвание старини, споредъ който (сѫгл. чл. 8) е забранено изнасянието на старинитѣ изъ държавата, короната и медайлонътъ сж били изнесени.

Основанието на Варненския окржженъ музей се посрѣщне въ цѣлия окржгъ съ всеобщо съчувствие, както се доказва това отъ многобройни подаръци на старини отъ гражданитѣ на окржга.

Музея, който бѣше открить на 11-й Юний 1906 г. притѣжава сега една цѣнна сбирка.

Въ музея се разпрѣдѣлятъ старинитѣ въ колекции, които ще служатъ като материалъ за изучение живота на народитѣ които заселявали Варненския окржгъ въ минжлитѣ вѣкове и хилядолѣтия.

в. Музейнитѣ сбирки.

Дружеството има намѣрение да напечата особенно ржководство за посетитѣлитѣ на музея. Зарадъ това въ настоящия отчетъ се ограничаваме само върху числото на музейнитѣ прѣдмети.

Инвентарна книга № I. *Монети.*	Числото на прѣдметитѣ.
1. Тракийски, варварски, елински и македонски	35
2. Римски	186
3. Градски (автономни и римски императорски)	109
4. Византийски	106
5 Старобългарски	12
6. Оловени печати (пломби)	8
7. Разни	120
№ II. *Камъни съ изображения и надписи.*	86
№ III *Разни.*	
1. Прѣдисторический отдѣлъ	200
2. Гробни находки (Варна и рѣка-Девня). .	99
3. Разни старини (съдове, оржжия и др.) .	237
4. Природенъ отдѣлъ	42
5. Народописенъ отдѣлъ	7
6. Фотографии, картини и планове . . .	217
7. Фотографически пластинки . . .	139
8. Покжщнини	54
9. Разкопки въ Абтаатското кале (въ Добричско)	147
Всичко до 1 мартъ 1907 г.	1 04

Цѣлта на окржжния музей е да запознае населението на окржга съ: 1) съ историята на окржга отъ най-старо врѣме чакъ до днешния день 2) съ народни носии, бродерии, музикални инструменти и други народописни прѣдмѣти, 3) съ геологическото развитие на земнитѣ пластове въ окржга, съ разни природни явления, съ полезни минерали и характерни животни и растения на окржга.

Споредъ това музейнитѣ сбирки трѣбва да бждатъ подраздѣлени на три отдѣла, а именно на археологическо-исторически, народописенъ и природенъ.

Музея има задача да поучава нашето население какъ да запазва паметници на нашитѣ прѣдшественици и какъ да го запознае съ природата, която го обкружава.

А. Археологическо-исторический отдѣлъ.

Най-стария периодъ на човѣка е прѣдставенъ съ една богата сбирка отъ прѣдисторическитѣ прѣдмѣти, издѣлани отъ рогъ, кость, камъкъ, мѣдь и пиринчъ (бронзъ). Извѣстно е че прѣди повече отъ 3000 г. културата не човѣка е била много първобитна и е приличала на култур та на съврѣменитѣ, диваци въ Австралия и др. Човѣкътъ си е правилъ орждия и оржжия отъ камъкъ, рогъ и кость, послѣ отъ мѣдь, пиринчъ и най-послѣ отъ желѣзо. Въ сбирката се виждатъ костенни шила, чукове отъ рогъ, брадвички и длята отъ камъкъ, плоски сѣкири отъ мѣдь и пиринчени сѣкири въ видъ на клинъ. Камъннитѣ орждия сж били намѣрени до с. Аджемлеръ, Авренъ, Николаевка и Реджебъ-махала Металнитѣ орждия произлизатъ отъ с Пашаитѣ и Матлжмово. До с Касъмларъ сж били намѣрени калъпи за изливание на пиринчени сѣкири и др.

Всичкитѣ народи вѣрватъ за камънитѣ орждия че тѣ падатъ отъ небето когато гърми. У насъ вѣрватъ, че тѣ разцѣпватъ дървета и се забиватъ въ земята на дълбочина 40 аршина, отгдѣто постепенно излизали на земната повърхность въ продължение на 40 деня. Народа нарича орждията: гръмъ, стрѣлка или клинъ, Чехитѣ ги наричатъ: гръмовъ клинъ, Руситѣ: молнійная или громная стрѣла и др. Простия народъ имъ приписва лѣчително свойство и ги употрѣблява за излекување на разни болѣсти, като бодежъ и др. Изтъргватъ отъ камъка малко прашецъ и го даватъ на болния.

Въ другитѣ долапи сж изложени старини отъ тракийско, елинско, римско, византийско, старобългарско, турско и новобългарско врѣмена.

В. Народописенъ отдѣлъ.

Въ този отдѣлъ ще бждатъ изложени разни народописни прѣдмети (носии, бродерии, ур ди и др.) изъ окржга. За гагаузкитѣ носии въ г. Варна прѣди 40 г. изложена е въ музея една фотография. Отъ разни народописни прѣдмети въ музея е оставена на съхранение отъ З. Холевичъ една посрѣбрена чашка, която е снабдена на дъното съ едно въртящо търкалце съ птичи фигурки. З. Холевичъ се обѣща да даде още

въ музея една срѣбърна количка, върху която се е слагала чашката (при свадби въ Котелъ).

С. Природенъ отдѣлъ.

Въ този отдѣлъ ще бѫдатъ изложени вкаменени животни, полезни минерали, характерни растения и животни изъ окржга.

Въ музея трѣбва да бѫде окачена голѣма геологическа карта на окржга, въ която да бѫдатъ отбѣлежени съ бои разни геологически системи, които се срѣщатъ изъ окржга. Подъ картата трѣбва да се тури единъ долапъ, въ който при съотвѣтственитѣ бои на картата ще се изложатъ мостри отъ камъни съ кратко описание на тѣхъ. Отъ двѣтѣ страни на картата ще се поставатъ други два долапа съ геологическа и минералогическа сбирка. Началото на сбирката е вече турено; отъ нея се вижда че нѣкои части на окржга сѫ били покрити едно врѣме съ морета или съ езера. Изъ народа се говори, че морето е достигвало едно врѣме чакъ до Провадия гдѣто имало ужъ халки, за които сѫ били вързани кораби. Народното вѣрване за морето се потвърдява отъ намирание вкаменени морски животни до г. Провадия, Гебедже, Аладънска кариера и др. Въ кариерата се намиратъ вкаменени морски търалежи, зжби на акуловидни риби и др. Народа нарича тѣзи зжби „зъмински“.

По брѣговетѣ на тогавашни езера сѫ живѣяли слонове (мастодони). Това се доказва отъ вкаменениятѣ имъ зжби, които сѫ били намѣрени въ околностьта на сс. Пашакьой и Гевреклеръ. Освѣнъ тѣзи слонове въ Варненско сѫ живѣяли още други слонове (мамути), които сѫ били покрити съ дълга козина. Кжтници-зжби на тѣхъ, на голѣмина колкото една тухла, сѫ били намѣрени между с.с. Гебедже и Дивна.

Много природнини пропадатъ отъ невежество. Дописникъ членъ на дружеството ни Крайчевъ ни съобщи, че до с. Матлжмово (Добричско) билъ намѣренъ ужъ въ една кариера вкаменень човѣкъ и че работници ударили въ черепа му и той се пръсналь. Ст. Крайчевъ сполучилъ да запази само едно ребро, което донесе въ нашия музей. Реброто не е човѣшко, нъ принадлежи на нѣкое млѣкопитающо животно. Реброто е

зараснато въ шуплестъ варовникъ, принадлежащъ геологически къмъ терциерната система (сарматски етажъ). В. „Природа“ (1906, брой 10, стр. 190 и 191) донася криво съобщение за останкитѣ на пещеренъ човѣкъ въ една кариера до с. Матлжмово.

Още единъ примѣръ за пропадание на природнини. Между г. Варна и с. Пашакьой се намира една тухларница, за която зиматъ глина отъ единъ високъ брѣгъ. Минжлата година е билъ намѣренъ въ глината единъ скелетъ на прѣдпотопно животно, което имало, споредъ казвание на работници, дължина три метра. Главата на животното била проточена. Работницитѣ разпръснали скелета и частитѣ му изпочупили. Подиръ нѣколко мѣсеца минавалъ покрай тухларницата запасния полковникъ Обрешковъ, на който се похвалили работницитѣ какво сж намѣрили. Г-нъ Обрешковъ поискалъ да види останкитѣ на скелета, отъ който той сполучилъ да намѣри само единъ прешленъ, който се съхранява въ музея. Веднага слѣдъ прѣдаването на прешлена на музея, отправилъ се въ тухларницата прѣдседателътъ на дружеството безъ да е можалъ обаче да издири други части на скелета.

Въ минералогическата сбирка трѣбва да се изложатъ разни полезни минерали и руди изъ окржга; като на пр. манганова руда (манганитъ) отъ с.с. Курукьой-Абдикьой (Бѣленската община) и отъ Русларъ, манганова руда (псиломеланъ) отъ Гебедженско, мѣдни руди отъ Провадия, соль оть Балчийскитѣ морски солници, солена вода отъ изворче до с Джаферъ (Арнаутларска община), кехлибаръ (янтаръ), гипсъ, пѣсъкъ за стъкларство отъ с. Гебедже и др.

Въ сбирката трѣбва да има мостри отъ всички строителни камъни изъ окржга, както и мостри отъ твърди пѣсъчници отъ които се праватъ воденични камъни. Между с. Кестричъ и Аладжа-мънастиръ има една кариера за воденични камъни които се изнасятъ изъ страната, М. Азия, Цариградъ и Румжния. Мострите трѣбва да бждатъ въ видъ на кубъ съ страни по 20 см.

Отъ геологическитѣ явления трѣбва да бждатъ обяснени тъй нарѣченитѣ подхлъзвания, които ставатъ доста често изъ окржга. Примѣръ на най-великолѣпното подхлъзване прѣдставлява Аладженската скала (гледай: Аладжа мънастиръ).

Вслѣдствие на едно подхлъзване на земнитѣ пластове е потжнала въ морето една голѣма часть отъ староврѣмския крайбрѣженъ градъ Бизопе, който билъ разположенъ до Каварненското пристанище Подхлъзването е станало още прѣди Р. Хр. вслѣдствие на землѣтрѣсение.

Подхлъзванията се забѣлезватъ на много мѣста въ околностьта на гр. Балчикъ; едно таково явление е станало прѣди десетина години на върха Момчилъ-баиръ (между Балчикъ и Теке). Прѣзъ м. Февруарий 1907 г е станало едно подхлъзване между гр. Варна и Евксиноградъ; то е било причинено отъ подземни води отъ които размекнали пластове съ мазна глина (иловица), по която е станало послѣ подхлъзването. Музея притѣжава три голѣми и петъ малки фотографически снимки на това природно явление.

Отъ други природни явления музея притѣжава снимки на побититѣ камъни (декилиташъ) въ околностьта на с. Гебедже Тѣзи камъни, които иматъ видъ на цилиндрически стълпове сж една знаменитость въ Европа. До колкото ни е извѣстно подобни на тѣхъ се срѣщатъ само въ Америка. Нѣкои пжтешественици сж мислили, че побититѣ камъни сж искуственни, а народътъ вѣрва, че тѣ сж вкаменени дърв та. Камънитѣ сж обаче еетественно образувание причинено отъ разрушавание на пѣсъчливъ камъкъ чрѣзъ въздуха и водата.

Въ ботаническата сбирка трѣбва да бждатъ изложени само характерни дървета и растения изъ окржга, както напр. чатламбукъ (Celtis australis), катерливото растение Periploca graeca, Rhus coriaria, Hippophae rhamnoides и др.

Въ зоологическата сбирка сжщо трѣбва да бждатъ изложени характерни животни, както напр. чакалътъ, който се срѣща само въ Варненско, на югъ отъ гр Варна и змиообразния гущеръ желтопузъ (Pseudo us Pallasii F). който бива около единъ метръ дълъгъ; той се срѣща въ България само около Варна и Созополъ За поучението на публиката трѣбва да бждатъ изложени още други прѣдмети както напр. дърво продупчено отъ морски миди Teredo и камъкъ продупченъ отъ морски миди Ph las Първата мида причинява голѣми опустошения въ каварненското пристанище Най здравото джбово дърво може да бжде разѣдено отъ поменатитѣ миди въ продължение на 4—5 години.

Нашия музей съхранява едно много интересно изродъ дѣте отъ Варна. Особеностьта на изрода се състои въ това, че мозъга не се е образувалъ въ мозъчната куфина, но вънъ отъ нея, въ видъ на три торбички (една голѣма и двѣ малки). Едната отъ торбичкитѣ а именно голѣмата прѣдставлява голѣмия мозъгъ, а малкитѣ торбички малкитѣ мозъци. Въ науката е извѣстенъ този видъ изродъ подъ название: „encéphalocèle pariéto-occipitale" (avec brides amniotiques).

Изрода е билъ подаренъ на музея отъ родители по прѣдложение на нашия уважаемъ членъ Д ръ С. П. Поповъ.

в). Музейното помѣщение.

До 11-й юний 1906 г. музейнитѣ сбирки се помѣщаваха въ двѣ подземни и влажни стаи на дѣвическата гимназия Веднага слѣдъ избора на сегашното настоятелство то се отнесе до министерството (съ писмо № 1 отъ 30-й януарий) съ молба за удобна стая въ първия етажъ на гимназията. Министерството отговори, че по неговата разпоредба се отстжпва една стая въ първия етажъ. Когато дружеството се отнесе до директора за опрѣдѣлението на стаята (съ писмо отъ 7 мартъ подъ № 38 то е получило слѣдний отговоръ: „въ първия етажъ нѣма свободна стая, а има само на *тавана*". Дружеството се отнесе пакъ въ министерството съ писмо № 54 отъ 24 Мартъ), че стаята на тавана не е удобна, защото е много на високо, така щото изнасяние на долапи и тѣжки старини ще бжде много затруднително. Въ отговоръ на това министерството съ писмо отъ 23-й Мартъ № 4602 съовщи слѣдното: „въ първия етажъ на гимназията нѣма свободна стая, такава имало само на тавана".

Дружеството прѣпратило на 9 Априлъ подъ № 66. мнѣние на техническата комисия за таванната стая: „рѣши се да се приеме по необходимость стаята, макаръ че тя никакъ неотговаря за съхраняването на музейнитѣ сбирки, нъ че дружеството ще се грижи да се снабди съ по-достойно помѣщение".

Както казахме стаята е неудобна; да се качимъ до нея трѣбва да минемъ 71 камънни и 10 дървенни стжпала. Прѣдъ стаята има дървенна ограда, задъ която се намира резервоаръ за вода. Прѣдъ видъ на едно таково неудобство при качвани-

ето въ тавана дружеството не се осмѣли да покани въ музея Н. Ц. В. князътъ при послѣдното му прѣбивание въ Варна (ако и да е изказалъ той желание да види музея).

Градътъ Варна трѣбва часъ по-скоро да обмисли въпросътъ за едно удобно и достойно помѣщение за музея.

Бившій кметъ Кр. Мирски изказа хубаво мнѣние, а именно да се отчужди половината отъ кварtала до св. Георги (гдѣто е римската кула) и на него мѣсто да се пост ои едно здание за музея и за градската библиотека. Друго мнѣние е да се построи зданието въ градската градина.

г.) Уничтожавание на старини отъ невежество.

Много цѣнни старини и природнини*) въ окржга сж били уничтожени отъ невежество. Така на пр. въ Татаръ-махленска гора (Саржгьолска община) гдѣто личатъ слѣди отъ „латински гробища“ търкалила се още прѣди нѣколко години мряморна глава отъ статуя, която била „бѣла като прѣсно сирене“ и една плоча съ стари писма. Съ главата си играли овчари. Плочата била счупена и частитѣ ѝ зазидани въ основитѣ на единъ плевникъ.

Много старини разваля и учащата младежъ по селата. Така на пр. дописния ни членъ Д Стаменовъ, учитель въ с. Аджемлеръ ни съобщи, че неговитѣ ученици му говорили, че прѣди нѣколко години намѣрили една мряморна статуйка въ мѣстностьта Михлизъ и че я счупили и захвърлили.

Връхътъ на невежеството е слѣдния примѣръ. Въ едно село въ Варненско има единъ селенинъ мряморна плочка съ писма; той отчупвалъ отъ нея малки парчета, строшвалъ ги на прахъ и давалъ на болни да пиятъ праха, разбърканъ съ вода.

При прѣвзиманието на гръцкото училище въ Каварна прѣзъ 1906 г билъ разрушенъ единъ интересенъ елински надписъ, който билъ зазиданъ въ стѣнитѣ на училището. Въ надписа сж били изброени имената на 7 таврически жреци (Скитесъ, Теогенесъ, Проклосъ, Хризипосъ, и др.) Името Скитесъ се повтаряло въ надписа четиpипжти

---

*) Виждъ „природния отдѣлъ“.

Нека споменемъ още за единъ примѣръ. При копание основи за кѫщата на Варненския гражданинъ Бѫкло ъ е била намѣрена зидана гробница; когато я отѫрили, намѣрили въ нея стъкленни и глинени сѫдове, които били изпочупени отъ работницитѣ. Гробницата била намѣрена прѣди нѣколко години.

Изъ окрѫга обикалятъ пръстенари отъ Македония, които зиматъ отъ населението разна монети (антики) и въ замѣна на тѣхъ му даватъ безцѣнни пръстени. Полицейскитѣ власти би трѣбвало да запрѣтятъ този обиръ на старинитѣ изъ страната (съгл чл. 18 отъ закона за издирване старини)

д). Посѣщения на музея.

Отъ по-прѣди казаното за уничтожаването на старинитѣ отъ невежество става явно, че музейнитѣ посѣщения иматъ възпитателна цѣль, защото посѣтитѣлитѣ нагледно виждатъ какъ трѣбва да се съхраняватъ отечествените старини.

Особенно важно е да бѫде посѣщаванъ музея отъ селенитѣ и ученицитѣ. Варненския окрѫженъ училищенъ инспекторъ, по молбата на дружеството, е разпратилъ окрѫжно подъ № 8293 отъ 16-ий октомврий 1906 г. до всичкитѣ учители въ окрѫга, въ което ги кани да доведатъ ученицитѣ си въ музея.

Първото посѣщение направиха ученицитѣ отъ третьото отдѣление при училището отецъ Пайсий съ учителя имъ Хр. Панайотовъ.

Музея бѣше посѣтенъ вече отъ мнозина граждани отъ града и окрѫга. Прѣзъ м. септемврий той биде удостоенъ съ посѣщението на цѣлия съставъ на окрѫжния съвѣтъ и въ едно отъ засѣданията на градско-общинския съвѣтъ въ Варна било рѣшено да бѫде посѣтенъ музея отъ съвѣта Отъ посѣтителитѣ трѣбва да се отбѣлежи и тукашния германски консулъ, които е членъ на дружетвото ни. Посѣтителитѣ се записватъ за споменъ въ "паметна книга".

е). Благодарность.

Археологическото дружество изказва своята благодарность за подаренитѣ прѣдмети на слѣднитѣ господа, и др.:

1) Георги Кюркчирадевъ за подаренитѣ 30 лева.

2) Дафиновъ за 90 фотографически пластинки.

3) Братия Шкорпилови за 213 книги „Паметници изъ Българско“ отъ сжщитѣ и 213 „Археологически изслѣдвания въ Тракия“ отъ сжщитѣ. Тѣзи книги дружеството подари на 213-тѣхъ училищни библиотеки въ Варненския окржгъ. Подаряването стана съ цѣль да се възбуди у учителитѣ интересъ за издирване и запазване на старини. Между учителитѣ въ окржга досега само 11 сж показали интересъ за издирване и запазване старини. Тѣзи учители сж дописни членове на дружеството ни (гледай списъкътъ на членоветѣ).

4) Градско-общинското управление въ Варна за една картина на града отъ 1854 г. (въ кримската война)и за 12 фотографии на разни стари постройки изъ града.

5) Гръцката митрополия за два антични камъни, единъ надгробенъ камъкъ, една гробна керемида и една стара гръцка карта.

6) Военното министерство за пушки (5), пищови (2) и сабли (3), които сж били прибрани отъ турското население въ Делиорманското възтание.

7). Д. Костакевъ печатаръ за единъ мряморенъ стълбъ (съ надписъ), който произлиза отъ прѣди около двѣ хиляди години.

8) Х. Бекиръ Ефенди Дервишъ Зааде за протокола на първия Варненски общински съвѣтъ въ 1872 г. Въ протокола се намира смѣтка за постройката на общинското здание. Протоколътъ е написанъ на турски. Отъ подписавшитѣ го съвѣтници е живъ Ангелъ Господиновъ и др.

9) В. Миховъ, околийски началникъ въ Провадия, който услужи на дружеството съ прибирание на разни старини изъ повѣрената му околия.

10) Н. Друмевъ, търговецъ въ Добричъ, за нѣколко рѣдки монети и стари български вѣстници.

11) Управителния съвѣтъ по направата на Варненското пристанище се обѣща, въ отговоръ на нашата молба (№ 160 отъ 5 Юлий), да подари на музея албумъ на пристанищнитѣ постройки (съ 50 голѣми фотографии).

12) Д-ръ Карамихаиловъ за Софрониевата книга „Кириакодромионъ“, пищови и др.

13) Капитанъ Георгиевъ за книгата „дамаскинъ“, топусъ (буздуганъ) съ дръжка и др.

14) Калиновъ Т. отъ Силистра за разни народописни прѣдмети и монети.

15) Цаковъ Ф., бившъ началникъ гарата Невша, за единъ голѣмъ глиненъ сѫдъ (пепелница), чашки, вкаменелости и монети.

Имената на другитѣ подарители слѣдватъ.

*Варна**)

Ст. Балкански 4 ламбички, 2 ж. стрѣли, 1 кост. игла, 1 кам. брадвичка, дръжки съ надписи, 16 м. м, 1 пир. м. и 7 ср. м.. Х. К. Шорпилъ—мрям. плочка съ изобр., 7 пир. м, 7 м. м. 1, ср. м., 1 глин. сѫдъ и ж. топузъ. Дръ Головина 1 глин. амфора., А. Новакъ 1 глин. амфора, мет. огледало, 1 пир. сѫдъ, 2 м. м. и 1 ср. м., Р. Иовчевъ 1 ср. м. и 1 м. м, Дръ. Басановичъ глин. сѫдъ., А. Краусъ 2 пир. м. и 4 м. м., Обрешковъ 1 вкам. прешленъ., Дръ. Желѣзкова 1 м. м. и 1 пир. м; Жеко Димитровъ 5 мѣд. и 5 пир. м. ,Госп. Ивановъ 1 ср. и 1 мѣд. м., Д. Габровски 1 мѣд. м, М. Квартирниковъ 1 пир. м., Маневъ 1 мѣд. м., Ивановъ Хр. А. 5 олов. печата и 1 пир. м., Явашовъ А. 1 ж. тришипочникъ., Коцовъ Хр. 6 пир. м., 3 мѣд. м. и 2 ср.м, Дръ Стояновъ П. 1 ж. ключъ, 1 мет. обица, 7 пир. м, 6 ср. м., 34 мѣд. м., Дяковичъ А. 6 мѣд. м., 1 мет. пръстенъ, 7 пир. м. и 1 обица., Сърмаджиевъ Д. 1 ср. м., Леви Н. Е. 12 мѣд. м., Шатцъ 1 пир. конче., Лабаковъ Н. Д. 1 пир. грив. на, 1 гл. сѫдче., Геновъ Сл. 1 пир. м., Бешковъ Сг. ср. м., Андрѣевъ Д. кам. чукъ., Бюнтеръ А. 2 мѣд. м., 2 пир. м., Бръчковъ З. 6 пир. м, 31 мѣд. м. 3 ср. м., 1 мет. пръстенъ и 4 фотографии., Тосбѫйкянъ К. Г. 1 гл. сѫдъ., Плакидовъ 27 мѣд. м., 1 пир. м.. Тодоровъ Ив. 4 ср. м., 2 мѣд. м., Терзиянъ Я. 1 ст. сѫдче и 1 фибула пир., Богоевъ П. 2 ст. балзамарии,, Куцаровъ 1 мѣд. м., Начовъ Ив. 2 гл. кандилчета и кам. украшение., Стефановъ Сава 1 ср. м., 2 пир. м. и 2 мѣд. м., Иордакиевъ Ст. 1 пир. м., Чакаловъ поручикъ ср. м, 1 мѣд. м., Миневъ К. 1 пир. м., Минчевъ К. 1 ср. м., 1 пир. м., 3 мѣд. м. Канарски 1 ср. м., Леонтиевъ Ст. 1 мѣд. м., Лефтеровъ Е. поручикъ 1 мѣд. м. и 1 пир. м., Николовъ Ян. 1 мѣд. м., Младеновъ Ат. 1 мѣд. кръстче и 1 мѣд. м., Миховъ М. 1 ср. м., Христовъ Добри 1 срѣб. м., Антоновъ Ст. 2 ср. м. Иванова Мара 5 ср. м, Холевичъ З. 4 пир. м., Анастасовъ А. Килитчи 2 ср. м., Дочевъ Д. 1 мѣд. м., Арсениевъ 1 мѣд. м., Маноловъ Сава 2 ср. м., 9 мѣд. м. и 2 пир. м., Аврамовъ полковникъ 7 ср. м., Кефсизовъ И. 1 ср. м., Барановски Ж. 1 юзда., Тиневъ Т. 1 пир. м., Джоровъ Ст. 2 мѣд. м., Вакъвчиевъ Ив. 1 фотография.,

---

*) Съкращения: вмѣсто монета—„м.“, срѣбърна—ср., пиринчена—пир., мѣдна—мѣд., желѣзна—ж., ламбички—лам., мряморна—мр., глинена—гл., амфора—амф., металическо—мет., стъкленъ—ст. и др.

Ученици отъ мжжката гимназия:

Радославовъ и Ивановъ 1 ж. копие, Станевъ Д. 1 мѣд. м, Недѣлчо Петровъ 1 гл. ламбичка., Бѣлчински 1 мѣд. м., Мутафовъ В. 1 пир. м., Житаровъ В. 1 мѣд. м., Стояновъ Иорд 1 пир. м., Яневъ Ж. 1 пир. м. и 1 мѣд. м., Атанасовъ Зл. 2 пир. м, Василевъ Н. 1 мѣд. м., Кираковъ Л. 1 мѣд. м., Воденичаровъ 1 мѣд. м., Григоревъ 1 мѣд. м., Ковачевъ К. 1 ср. м., Димитровъ Б. 1 ср. м., Христовъ А. 1 мѣд. м., Цвѣтановъ Б. 1 мѣд. м., Димитровъ Г. 1 мѣд. м., Гюлевъ Тр. 1 срѣб. м., Гергиевъ Сим. 1 мѣд. м., Маневъ Иос. 2 мѣд. м. и 2 пир. м., Петровъ Ат. 1 ср. м., Димитровъ Ферд. 2 мѣд. м., Василевъ Ас. 1 пир. м., Добревъ Л. 1 мѣд. м., 1 ср. м., Арнаудовъ И. 1 мѣд. м., Милчевъ М. 1 ср. м. и 1 мѣд. м., Янковъ П. 1 мѣд. м., Аврамовъ И. мѣд. м., Ивановъ Г. 1 ср. м., Алалуфъ Р. 2 пир. м, Радевъ 1 мѣд. м., Доковъ Крумъ 3 мѣд. м., Томовъ Зах. 1 мѣд. м., Димитровъ Пан. , 2 мѣд. м., Ангеловъ П. 1 мѣд. м, Атанасовъ Д. 1 мѣд. м, Радевъ Ж. 3 мѣд. м., Козмовъ Ив. 2 мѣд. м., Петровъ Иорданъ 1 мѣд. м., Димитровъ Вл. 1 мѣд. м., Карабатаковъ Пол. 1 мѣд м., Стайковъ Ж. 2 мѣд. м., Желевъ Н. 1 мѣд. м., Стояновъ Добри 3 мѣд. м., Николовъ Д. 2 мѣд. м., Христовъ Г. 1 пир. м., Илиевъ Н. 4 мѣд. м., Кожухаровъ Ив. 1 пир. м., Лазаровъ П. 1 ср. м. и 1 мѣд. м., Нейковъ Г. 1 Кръстевъ Райчо 6 мѣд. м., Милчевъ Мих. 1 пир. м., Николовъ Г. 2 пир. м., Павловъ Вел. 1 пир. м., Димитровъ Ил. 1 мѣд. м., Житаровъ В. 2 мѣд. м., Атанасовъ М. 4 мѣд. м., Тодоровъ Я. 1 мѣд. м., Арнаудовъ Ив. 1 ср. м., Пеневъ 1 мѣд. м., Икономовъ Ст. 1 пир. м., Георгиевъ Ж. 1 мѣд. м., Аврамовъ Ив. 2 мѣд. м., Димитровъ Г. 1 мѣд. м. и 1 ср. м., Атанасовъ Г. 1 пир. м., Ангеловъ П. 1 мѣд. м., Василевъ Дим. 2 мѣд. м. и 1 пир. м., Марчевъ В. 1 мѣд. м., Божиловъ Д. 2 мѣд. м, Николовъ Д. 1 мѣд. м., Дуковъ Л. 1 срѣб. м., Кировъ Д. 1 мѣд. м., Стояновъ В. 1 мѣд. м, Баруховъ И. 2 мѣд. м., Ковачевъ К. 1 ср. м., Николовъ Д. 5 мѣд. м., Аврамовъ Р. 1 мѣд. м., Андоновъ Ст. 1 мѣд. м, Петрановъ Ст. 1 мѣд. м., Петровъ Б. 1 мѣд. м., Пеневъ Н. 2 мѣд. м., Димовъ Г. 1 пир. м. и 2 мѣд. М., Костовъ Л. 3 мѣд. м. Савовъ Д. 1 мѣд. м., Ранковъ К. 1 мѣд. м., Койчевъ Г. 2 мѣд. м., Димитровъ Ив. 1 пир. м., Г. Петровъ 1 пир. м., Савовъ Д. 7 м. м., Димитровъ Г. 10 м. м., Арнаудовъ Ив. 1 мѣд. м., Загорски Ив. 1 мѣд. м., Стояновъ Нед. 1 мѣд. м., Поповъ Хр. 1 мѣд. м, Милчевъ 16 мѣд. м., Баруховъ Д. 1 мѣд. м., Костовъ Д. 1 мѣд. м., Николаевъ Н. 1 пир. м. Ученичка: Бояджиева Ст. 2 мѣд. м. и 3 пир. м.

Варненско.

Аджемлеръ: Д. Стаменовъ 13 м., Сотировъ Б. 1 м. м. и Н. Гръковъ 1 мѣд. м.

Пашакьой: Петровъ Г. Т. 4 мѣд. м. и 1 пир. м. и Димитровъ Ст. 2 мѣд. м.

Кестричъ: Шилевъ парче кюпъ съ надписъ и 1 мѣд. м.

Аврен: Кметъ В. Куцаровъ 2 жел. стрѣли и 1 пир. пръстенъ и 1 мѣд. м.

Гебедже: Стояновъ В. 2 мѣд. м.

Т. Козлуджа: Стефановъ К. 1 мѣд. м. и Василевъ И. 1 ср. м.

Саржгъолъ: Ковачевъ И. 1 мѣд. м.

Балчийско.

Балчикъ: Джундрековъ И. Хр. 1 срѣб. м. и П. Константиновъ камъкъ, съ изображение.

Каварна: Пенчевъ, поручикъ 3 мѣд. м. и Ив. Николовъ глин. съдъ.

с. *Теке:* Първановъ Ил. 1 пир м., Конакчиевъ Ил. 1 глин. кандилче, Петровъ Щ. 1 ср. и 2 мѣд. м., Костовъ П. 1 мѣд. м. и Ивановъ К. 1 мѣд. м.

с. *Чаушкьой:* Демирджиевъ А. 1 мѣд. м. и пир. стрѣлка.

Анхиалско.

с. *Гьозекянъ:* Адамовъ Гр. кюпъ и Стояновъ А. глин. съдъ.

Разградъ.

Иордановъ Вел. 1 срѣб. м.

Въ Провадийско.

Девна: рѣка *Д.* и село *Д.*: Стефановъ Б. Х. 1 ж. стрѣлка, 4 пир. м., Дуковъ Л. плочка съ изображение, *Джелебовъ*, камъкъ съ надпись, Людскановъ пир. рѣка, Димитровъ К. и Ивановъ олов. кутия, В. Сотировъ гл. съдъ, Г. И. Гановъ, камъкъ съ надпись, К. Димитровъ и П. Воденичаровъ 3 отломъка съ украшения, Авренски *Д.* И. 1 мѣд. м, Ангеловъ Дойно 1 гл. съдъ и водопр. тржба.

Невша: Цакова *Д.* 2 пир. м., 1 ср. м. и 2 мѣд. м.

Реджвбъ-махле: Ангеловъ Ж., плочка съ изобр., Вълкановъ Я. кам. чукъ.

Емиръ-гази: Христовъ *Д.* 1 пир. м, 3 ср. м. и 2 мѣд. м.

Караджа-отъ: Чубанъ Мустафа 1 пир. и 1 ср. м.,

Дерекьой: Стояновъ Ст. 3 ср. м.

Махалачъ: Малчевъ М. 2 ср. м.

Провадия: Миховъ В. 1 пир. м. и. 8 мѣд. м. и Вл. Самсаровъ 1 гл кандилче.

Пунарли: Пачевъ *Д.* 7 мѣд. м.

Въ Добричско.

с. *Матлжмово* Крайчевъ Ст. 2 пир. сѣкири, 1 вкам ребро. 1 мѣд. м. и ср. м.

Въ Куртбунарско.

Ивановъ Стойца 1 ж. палечникъ.

Отъ I-й Януарий до 28-й Февруарий 1907 г.

З. Холевичъ 2 мѣд. м. и на съхранение двѣ чашки, Поповъ К. Ст. 6 мѣд. м., 1 пир. м, 1 срѣб. м. и вкам., Михаиловъ К. 1 пир. м, Гиневъ Ан. 1 мѣд. м., Рахневъ Г. 1 ср. м., Стаменовъ Д. жел. копие, 2 кам. брадв. и 4 мон., Вайнгардтнеръ 18 мон,

А. Дяковичъ 19 разни м., Поповъ Анг. подпоручикъ 1 срѣбм., Стояновъ Хр. 1 пир. м., Балкански учитель 1 пир. м, Я. накевъ 1 мѣд м., Калиновъ Т. 1 пир. м. и Николаевъ Н. ученикъ 1 пир. м.

IV.

КАСА.

I.

Отъ основанието на дружеството (21-й май 1902 год. до 1-й януари 1906 год.

Прѣзъ този периодъ не сж били събрани никакви членски вноски Прѣзъ 1905 г. Варненския окржженъ съвѣтъ отпусналъ за цѣлитѣ на дружеството помощь отъ 1000 лева. Отъ тѣхъ похарчени за канцеларски нужди и др. 99·50 лева.

II.

Отъ 1-й януарий 1906 г. до 1-й януарий 1907 год.

	Приходъ	лева	ст	Разходъ	лева	ст
1	Въ наличность къмъ 1 януари 1906 год	900	50	1. За разкопки	726	10
2	Лихва отъ тѣхъ до 1 януари 1906 г.	21	35	2. За нареждание музея	1203	15
3	Помощь отъ окржжния съвѣть (1906 г.)	200	—	3. За откупувание старини	313	10
4	Помощь отъ Варненския общ. съвѣтъ	300	—	4. За канцеларски и др.	258	15
5	Помощь отъ министерството на народното Просвѣщение	1000	—			
6	Подарени отъ Н. Ц. Височество Князътъ	1007	50			
7	Подарени отъ Геор. Кюркчирадевъ	30	—			
8	Отъ членски вноски (1906 год.)	430	50			
9	Отъ лихви	51	20			
	Всичко	3940	05	Всичко	2500	80

Приходъ 3940 лв. 5 ст.

Разходъ 2500 лв. 80 ст.

Ост. 1439 лв. 25 ст.

III

Фондъ за дигание паметникъ на загиналия до Варна полякиски кралъ Владиславъ III (въ 1444 год).

Подарени отъ Шкорпилъ . . . . 5 лв.

Помощи.

1. Н. Ц. В. Князътъ

благоволи да подари хилядо лева за разкопкитѣ на римския градъ „*Abrittus*“ (Абтаатско кале) въ Добричско.

2. Министерството на Народното Просвѣщение

отпусна на дружеството хилядо лева, благодарение на министра Д-ръ И. Шишмановъ.

3. Варненски окржженъ съвѣтъ

е билъ първи, който съ щедрата си помощь отъ 1000 лева, отпусната още прѣзъ 1905 г., е далъ началото на дружественния фондъ. За споменъ трѣбва да отбѣлежимъ, че тогава бѣше прѣдсѣдатель на съвѣта уважаемий членъ на дружеството г-нъ Госп. Ивановъ.

Прѣзъ 1906 г. съвѣта отпусна . . . 200 лева,
а прѣзъ 1907 г. само . . . . 150 лева.

4. Помощи отпуснати отъ общинитѣ въ Варненския окржгъ прѣзъ 1907 год.

I Варненска околия.

1. Варненската градска общ. 500 л. 2. Николаевската общ. 5 л. 3.Козлуджснската община 10 л. 4. Арнаутларската общ. 5 л. 5-Русларската общ. 5 л. 6 Еникьойската общ. 10 л. 7. Яйленската общ. 5 л. 8. Аджемлерската общ. 10 л. 9. Авренската община 5 л. 10. Бѣлевската (Гебедженската) общ. —. 11 Бѣленската общ. 5 л. 12 Крумовската общ. 10 л. 13. Сарж-гьолската общ. — Всичко 570 лева.

II. Провадийска околия.

1. Провадийската градска община 10 лева. 2. Тестеджийската община 5 л. 3. Кюпрюкьойската община 10 л. 4. Гради-

наровската общ. 5 л. 5. Ченгенската общ. 5 л. 6. Рѣка-Девненската общ 5 л. 7. Девненската общ. 5 л. 8. Караагачската общ. 5 л 9. Каджкьойската общ. 5 л. 10. Караджа-отстката общ. —. 11. Новоселската общ. 10 л. 12. Черковненската общ. 5 л. 13. Бейлийската общ. —. 14. Невшенската община 5 л. 15. Лопушенската общ. 5 л. 15. Ясѫтепенската 10 л. 17. Шаджкъойската общ. —. 18. Т. Арнаутската общ. —. Всичко 95 лева.

III. Куртбунарска околия.

1. Киликадийската община 5 л. 2. Шарвийската общ. 5 л. 3. Усулкьойската общ. 10 л. 4. Трубчуларската общ. 5 л. 5. Куртъ-бунарската общ. 10л. 6. Бей-бунарската общ. 10 л. 7. Акъ-бунарската общ. —. 8 Абдулленската общ. 10 л. 9. Шахинларската общ. 10л. 10. Байрямбунарската общ. ?. Всичко 65 лева.

IV. Добричска околия.

1. Добричската градска община ?. 2 Владимировската община 5л. 3. Екищенската община 5 л. 4. Пчеларовската община 5л. 5. Хасѫ-кюселерската общ. —. 6. Срѣднъо-Чамурлийската общ. 10л. 7. Хардалийската общ. 10л. 8. Енидженската общ. 5 л. 9. Ботевската общ. 5 л. 10. Гелинджикската община 10л. 11. Ай-орманската общ. 5л 12. Каралийската община —. 13. Езибейската общ. 5л. 14. Армутлийската общ. —. 15. Кадиевската общ. ?. Всичко 60 лева.

V. Балчиска околия.

1. Текенската община 5 л. 2. Сюлейманлѫшската община 10 л. 3. Дуранкулашката община. 10 л. 4. Шабленската общ. 10 л. 5. Гаргаляшката община 10 л. 6. Гявуръ-Суютчукската община 5 л. 7. Дувавъ-Ювасѫ община 5 л. 8. Балчийска град. община ? 9. Каварненската градска община ? Всичко 55 л.

Всичко отъ петь-тѣхъ околии 845 л.

Археологическото дружество се надѣва, че общинитѣ и за напрѣдъ ще поддържатъ дружеството, което се грижи за уреждането и обогатяването на Варненския окрѫженъ музей.

Дружеството очаква, че особено Варненския градски съвѣтъ ще отпусне потрѣбни суми за музея, който въ случай че ще се разтури дружеството ще прѣмине въ владѣние на Варненската община (съгласно чл. 16 отъ устава).

Музея служи като културно срѣдище за изучвание окржга и за поучение населението. Варна е била въ римскитѣ врѣмена прѣдводителка на съюза „*пентаполи* (пятиградие)“ на петъ черноморски града. Когато се е съставилъ послѣ съюзътъ „*Хексаполи*‘ (шестиградие), тогава Варна остжпила прѣдводителството на гр. Кюстендже (Tomi).

Дано да запази Варна въ бждаще сегашното първенство между градоветѣ, които се намиратъ край западния брѣгъ на Черно море!

V.

Библиотека.

1. *Numismatique anciene par* Barthélemy (Paris 1890).
2. *Atlas.* Barthélemy.
3. *Les monnaies grecques* Adrien Blanchet. 1894.
4. *Les monnaies romaines* A. Blanchet. 189 .
5. *Guiede pratique de l'antiquaire.* Blanchet et *Villen* isy. 1899
6. *Описание на Варна* (на гръцки). Отъ Ив. Николовъ 1894 (подарено отъ К. Г. Василиадесъ).
7. *Monete greche.* S. Ambrossoli. (Milano 1899)
8. *Monete romane.* Fr. Gucchi (1900)
9. *Могили Х.и* К. Шкорпилъ. 1898 (*подари Шкорпилъ*)
10 *Археологически и исторически изслѣдвания въ Тракия.* Шкорпилъ. 1885 (*подари Шкорпилъ*).
11. *Паметници изъ Българско.* Шкорпилъ. 1888 (*подари Шкорпилъ*)
12. *Паметници на гр. Одесосъ-Варна.* Шкорпилъ (*подари Шкорпилъ*).
13 *Кражски явления въ България.* Шкорпилъ *подари Шкорпилъ*).
14. *Sources et pertes des eaux en Bulgarie.* Skorpil Paris 1898 (*подари Шкорпилъ*).
15. *Библиотека* „Дръ. И. Селеминскиˮ кн. I и III
16. *Описание на гр. Анхиало.* Паракевополу. (на гръцки) Алина 1883 (*подари Василиадесъ*),

17. *Cinq rois des Gétes.* Monnaies d'argent autonomes d'Appo-*ll* nia de Thrace. D. T:k *la.* Paris 1903 (*подари Дръ П Стояновъ*).

18 *Законъ за издирване старини.* София 1890.

19. *Урвичъ и Бистрица-* В. Атанасовъ. 1905.

20. *Уставъ на археологическото дружество въ Плъвенъ.*

21. *Отчетъ на Варненската дъвическа гимназия* прѣзъ 1897-98г.

22. *Нѣсколко монетъ Херсонеза.* Бертье-Делагардъ. (*Подари Вл. Шкорпилъ*).

23. *О соляномъ озерѣ Halmyris* и о древнихъ жилищахъ рускаго народа. Ю-Венелинъ (*подари Вл. Шкорпилъ*).

24. *Историческо-географско описание на Пловдивската епар хия.* Цукала (на гръцки). *Виена* 1851 (*Подари Вл. Шкорпилъ*).

25. *Черноморското крайбрежие* (Сборникъ 1890), *Шкорпилъ* (подари Шкорпилъ).

26-27. *Съверозточна България Шкорпилъ* 1892 (подари Шкорпилъ). Часть *I* и *II.*

28. *Керамическия надписи* Керченскаго музея. Вл. Шкорпилъ (*подари Вл. Шкорпилъ*)

29. *Девненскитѣ извори и тѣхното* поселищно и стопанско значение. А. Иширковъ (*Подари Д-ръ Х. Стояновъ*),

30. *Изъ срѣднѣвѣковната търговска* история на гр. Варна. А. Иширковъ (Подари Д ръ П. Стояновъ).

31. *Кириакодромионъ* на Софроний Вратчански. 1806 (Подари Д-ръ Карамихаиловъ).

32. *Български вѣстници* (13 броя Дунавъ, 1 брой Брѣме, 1 Турция и 6 Македония). Подари Н. Друмевъ въ Добричъ и Х. Бекиръ Дервишовъ.

33. *Dictionnaire numismatique par A. Boutkovski. Leipsig I.*

34. *Надгробнѣя надписи* Мелекчешменскаго музея въ 1899 г. Вл. Шкорпилъ I часть (*Подари Вл. Шкорпилъ*)

35. *NeueFunde in Varna* (отпечатокъ отъ списанията на археологическия институтъ въ Виена 1900). *Skorpil.* (Подари Шкорпилъ).

36. *Варненско пристанище,* София 1906.

37. *Petit Mionnet de poche. Boutkovski-Glinka*

38. *Denkmalpflege. Helfert.* 1897 (*подари Шкорпилъ*).

39 „*Турция*“ (1864, брой 1. Цариградъ). (*Подари Д-ръ Карамихаиловъ*).

40. *Надгробныя надписи Мелекчешменскаго* музея въ 1899 г. Часть *II*. Вл. Шкорпилъ.

41. *Списъкъ на населенитѣ мѣста въ България 1906.*

42 *Изъ архива Керченскаго музея древностей отъ Вл. Шкорпилъ* (изъ № 40 Извѣстій Таврической ученой архивной комисіи 1906). Подари Вл. Шкорпилъ.

43. *Часть отъ книгата „Дамаскинъ“* (подарилъ капитанъ Георгиевъ).

44. *Болгарскіе древности Абоба-Плиска отъ* Шкорпилъ, Успенски и др. (книга съ 596 стр. и албумъ съ 118 картини). Подарилъ руски археологически институтъ Цариградъ.

45. О готахъ и обрахъ. Отъ Ю. Венелина. Москва 1848 (подари Вл. Шкорпилъ).

46. Смерть и безсмертіе у Грековъ. Ю. Кулаковскій. Киевъ 1899. (Подари Вл. Шкорпилъ).

47. Geschichte des Koenigreichs Pontos. El. Meyer. Leipsig 1879. (Подари Вл. Шкорпилъ)

48. Guide de l'amateur de porcelaines et de poteries. Par Graesse. Dresde 1880 (подари Дедичъ).

49. Описание на Татаръ Пазарджийската кааза Ст. Захариевъ. Виена 1870 (Подари Вл Шкорпилъ).

VI.

СПИСЪКЪ
на
Членоветѣ прѣзъ 1906 год.

А. Дѣйствителни членове.

Варна.

1. Аврамовъ Авр., запасенъ полковникъ 2. Аврамовъ Ст. окржженъ учил. инспекторъ, 3. Амерханиянъ арменски пасторъ 4. Амерханиянъ, учитель по пѣние (сега въ Баку), 5. Ангеловъ

В., окржженъ инженеръ (сега въ София),6. Антоновъ Стефанъ прошенописецъ, 7. Андрѣевъ Д., учитель въ м гимназия, 8. Апостоловски Г., учитель въ д. гимназия, 9 Арнаудовъ М., учитель въ д. гимназия. 10. Балкански Г., учитель въ д. гимназия, 11. Балкански Ст. техникъ 12 Бешковъ Ст. гимназиаленъ учитель, 13. Вакъвчиевъ Иванъ, гимназиаленъ учитель 14. Велчевъ Вл., инженеръ, 15. Вучевъ, капитанъ, 16. Вълковъ, М., полковникъ, 17. Ганчевъ Б. Д-ръ гим. учитель,18. Габровски Д., директоръ (сега въ Търново), 19 Генчевъ Хр., гим. учитель 20 Георгиевъ капитанъ 21. Георгиевъ Д. търговецъ (дъскаръ). 22. Гиневъ Ф., гимн. учитель 23 Гюлмезовъ Ив., директоръ дѣв. гимназия. 24. Дабковъ Д. държавенъ архитектъ. 35 Давидовъ Бож., гимн. учитель (сега въ Габрово). 26. Димитровъ Г. гимн. учителъ. 27. Добревъ, капитанъ-лейтенантъ. 28. Добревъ Ганчо, гимн. учитель. 29. Драгулевъ Н. адрокатъ. 30. Дуковъ Н., гимн. учителъ. 31. Дяковичъ Ал., адвокатъ. 32. Ейзвалдъ Дръ, германски консулъ 33. Ивановъ Господинъ, бившъ окр. управитель 34 Ивановъ И., инженеръ (сега въ Пловдивъ) 35. Иовчевъ П., гимн. учитель 36. Калянджиевъ Ц, директоръ на търговското училище 37. Карамихаиловъ В, Д-ръ., адвокатъ 38 Каранджуловъ Г, гимн. учитель 39 Кортарниковъ М., гимн. учитель. 40. Кефсизовъ, Ив., гимн учитель. 41. Клисурски Гер., докторъ. 42. Ковачевъ Вл., запасенъ подполковникъ 43 Н Константиновъ, инженеръ 44. Конъ Бен., директоръ на ефектната банка (сега въ Каиро) 55. Костакевъ Д., печатаръ. 46. Коцовъ Хр, гимн. учитель. 47. Леви Н. Е., търговецъ. 48. Марколеско О., фотографъ. 49. Мннчевъ К., гимн. учитель. 50. Мирски Кр., адвокатъ. 51. Начовъ Ив, държавенъ адвокатъ, 52 Недѣлковъ П,, контролоръ въ народната банка, 53. Несторовъ Ат., архитектъ, 54. 55. Патамански А, търговепъ, 56 Пенчевъ Г, гимн. учитель. 57. Петровъ Ив., подполковникъ (сега въ Бѣлоградчикъ), 58., Петковъ П., инженеръ, 59 Платнаротъ Е. гимн. учитель, 60, Поповъ Ст, Т,, докторъ, 61. Поповъ Ст., гимн. учитель, 62, Поповъ Д. Х. търговецъ 63, Радевъ Никола, техникъ, 64, Савовъ Г,, докторъ, 65, Станковичъ К, В,, австро-унгарски консулски канц. съвѣтникъ, 66, Стателовъ К., гимн, учитель, 67. Стойковъ Ц., гимн. учитель (сега въ Габрово), 68. Стояновъ

Вл, гимн. учитель, 69 Стояновъ П. Ив. управитель на държавната болница, 70, Стояновъ Т, адвокатъ, 71 Тодоровъ В, гимн. учитель, 72 Тоневъ Н, гимн. учитель 73. Тосбжйкянъ А, търговецъ 74 Хлѣбаровъ Т, гимн. учитель 75, Холевичъ З. П., землѣвладѣлецъ 76 Хохола Фр, химикъ при митницата (сега въ София) 77 Христакевъ Вълчо, гимн. учитель. 78 Христовъ Д, гимн учитель 79 Христовъ Вѣнчанъ, търговецъ 80 Христовъ Ф, търговецъ. 81. Цаневъ Хр., гимн. учитель 82 Церовъ И, гимн. учитель 83 Чакаловъ Н, поручикъ. 84 Чирпанлиевъ Пенчо, търговецъ 85. Шкорпилъ К, гимн. учителъ 86 Шкорпилъ Х, 87 Явашевъ А., гимн учитель, 88. Явашчиевъ Вл., търговецъ

Добричъ.

89. Атанасовъ Демиръ, гражданинъ, 90. Басмаджиянъ М., инженеръ, 91. Друмевъ Н., търговецъ, 92 Златаревъ Ф., инженеръ (сега въ Търново), 93. Игнатовъ Сжби, помощникъ-кметъ, 94. Ковачева К. докторъ, 95. Митрановъ Исакъ, търговецъ, 96. Муцевъ А., аптекаръ, 97. Скопецъ А., аптекаръ, 98. Ялжмовъ Яни, мирови сждия.

Кавариа.

99. Карамфиловъ Леонидъ търговецъ.

Б) Спомагателни членове.

1. Арнаудовъ Хр. учитель, 2. Вайнгартнеръ И., секретарь при германското консулато, 3. Неметъ, чиновникъ при постройката на канала, 4 Павелъ И., фотографъ, 5. Райковъ Н. управитель на митницата, 6 Константиновъ Иор. търговецъ.

В) Дописни членове.

1. Антоновъ Г., енурийски свещеникъ въ с. Кестричъ, 2. Арнаудовъ С. секретарь на окол. началникъ Варна, 3. Беделевъ, началникъ пощата Провадия (сега въ Шуменъ), 4. Богоевъ П., бившъ учил. инспекторъ 5. Бояджиевъ Иорданъ учитель въ с. Гявуръ-Суютчукъ (Балчиско), 6. Бюнтеръ А, учитель, 7. Василиядесъ К. Г., учитель, 8. Венковъ, управитель

на митн. пунктъ въ с. Бѣла. 9. Давидовъ, поручикъ въ Добричъ, 10. Дановски Конс., свещеникъ въ Варна, 11. Демирджиевъ Ас., учитель въ с. Чаушкьой, 72. Димитровъ Ст., учитель въ с. Пашакьой, 13. Добревъ Д. въ с. Николаевка, 14. Дончевъ Д, секретарь на окржжния мюфтиликъ, 15. Дуковъ Л. въ с. Девня, бившъ народенъ прѣдставитель, 16. Желевъ, пощ. тел. чиновникъ въ Балчикъ. 17. Иванъ Антоновъ, учитель въ с. Деведжикьой (Добричско). 18. Иванова Мара, управителка на сиротопиталище. 19. Калиновъ Т. отъ Силистра. 20. Квартирниковъ Илия, гимн. учитель въ Разградъ. 21. Ковачевъ Иосифъ, лесничей въ с. Саржгьолъ, сега въ Княжево. 22. Конакчиевъ Ил, държавенъ бирникъ въ с. Геке (Балчиско). 23. Крайчевъ Ст., учитель въ с. Матлжмово (сега въ Княжево). 24. Куцаровъ Венко, кметъ въ с. Авренъ. 25. Куцаровъ. Ив, търговецъ. 26 Кюркчирадевъ Георги, търговецъ. 27. Ладински Зл. П., учителъ въ с. Елечъ (Варненско). 28. Лефтеровъ Е, поручикъ. 29. Миховъ Велико, околийски началникъ въ Провадия 30. Мутафовъ, учитель въ с Яйла 31 Николовъ К., секретаръ-бирникъ въ рѣка-Девне 32 Нейковъ Г, надзирателъ въ св. Костадинъ. 33 Николовъ Ив, старши кантониеръ въ Каварна 34. Новакъ А, градски градинаръ 35. Пейчевъ Иванъ, свещеникъ въ с Хасъ джикъ (Провадийско). 36. Пенчевъ С., учителъ въ с. Карахусейнъ (Варненско). 37. Пенчевъ поручикъ въ Каварна. 38 Петровъ Г. землѣдѣлецъ въ с. Пашакъой 39. Плакидовъ, ветеринаренъ лѣкарь (сега въ София). 40. Поповъ Конст., свещеникъ въ с. Джаферли (Варненско). 41. Поповъ К. ст, печатаръ въ „Зора“. 42. Радевъ Ив. К., Икономъ. 43. Самсаровъ Вл, кантониеръ въ Провадия. 44. Сербезовъ Ст, учитель въ с. Гявуръ-Суютчукъ. 45. Симеоновъ П. секретарь-бирникъ въ с. Теке, 46. Стаменовъ Д. учитель въ с. Аджемлеръ, 47. Стефановъ Сава, чиновникъ при окржжната комисия, 48. Стефановъ Х. Василъ, въ р. рѣка-Девна. 46. Стояновъ Хр. прѣдприемачъ на риболовното право въ езерото, 50. Сърмаджиевъ Д К. гражданинъ. 51. Тодоровъ Ив. окол. учил. инспекторъ, 52. Тодоровъ Ил. учитель въ с. Ченге, 53. Тодоръ Иордановъ студентъ, 54. Ханджиевъ, майоръ въ Харманлий, 55. Цаковъ Ф. началникъ гарата Невша (Провадийско), 56. Шилевъ А. учитель въ с. Кестричъ (Варненско)

57. Шкорпилъ Вл. управитель на Керченския музей (въ Русия)
58. Шоповъ Н. Сава бившъ учил. инспекторъ въ с. Влахларъ (Варненско).

Археологическото дружество

броило прѣзъ 1906 г. членове:

1. Дѣйствителни	99
2. Спомагателни	6
3. Дописни	58
Всичко	163

Притурка.

Отъ 1-й Януарий до 1-й Мартъ 1907 г. сж записани слѣднитѣ членове:

1 Кирчевь Хр. (Варна). 2 Абаджиевъ Иос. (Каварна). 3. Янакиевъ Лефтеръ, кметъ Каварна. 4. Айнаджиевъ Ст. Каварна. 5. Поповъ К. общ. секретарь, Каварна. 6. Мемдухъ Кемялъ-Бей. 7. Шакиръ ефенди Зюмрюоулу. 8, Албрехтъ К. 9. Алахверджиевъ Н. инженеръ. 10, В. Софрониевъ, полковникъ. 11, Гиргиновъ, капитанъ началникъ въ щаба на бригадата). 12. Димитровъ Ал., капитанъ. 13. Коларовъ капитанъ. 14.Каназиревъ Вл. поручикъ. 15. Пишонъ, капитанъ I рангъ, 16. Димитриевъ калитанъ II-ий рангъ, 17, Минковъ, капитанъ II-ий рангъ, 18, Ангеловъ, капитанъ II-ий рангъ. 19, Альовъ, лейтенантъ, 20 Маноловъ, мичманъ II-ий рангъ, 21, Касабовъ, мичманъ I-ий рангъ, 22, Асеновъ, михманъ I-ий рангъ, 23, Черешаровъ К., капитанъ, 24 Кутинчевъ Хр., инженеръ, 25, Сакжзовъ, учитель въ търговското училище, 26. Ангелъ Данчевъ, прошенописецъ, 27. Ахмедъ Бейжанъ, търговецъ, 28. Иосифъ Вейшицки, инженеръ, 29, Мелнишки, чиновникъ въ флотското управление 30. Пройковъ Ив., печатаръ 31. Хр. Панайотовъ, учитель (дописенъ членъ), 32. Радой Богдановъ [дописенъ членъ], 33. Тюлевъ, вет. лѣкарь въ Добричъ.

†

На 24-й Декемврий внезапно се помина дѣйствителния членъ

Стефанъ Н. Аврамовъ

роденъ на 10 Май 1862 г. въ гр. Калоферъ. Покойния слѣдвалъ въ Загребъ и Прага. Въ 1884 г. той постжпи учитель въ педагогическото училище въ гр. Казанлъкъ, послѣ въ Кюстендилъ, Сливенъ, Силистра (като директоръ) и най-послѣ въ Варна (като окржженъ инспекторъ).

Покойния се грижилъ за уреждането на археологическата сбирка при педагогическото училище въ Силистра и когато дойде въ Варна той живо се интересувалъ за археологическото дружество и музея му.

СЪДЪРЖАНИЕ.

I. Дружественна хроника 3
II. Разни 6
III. Варненски окржженъ музей 38
IV. Каса 53
V. Библиотека 56
VI. Списъкъ на членоветѣ 58